

www.musavat.com

ÜSƏVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9 fevral 2024-cü il Cümə № 25 (8398) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İlham Əliyevin qələbəsi - hansı paytaxtlara nə mesaj verdi?

Azərbaycanın zəfərinə kölgə salmağa çalışan paytaxtların seçkini pozmaq niyyəti iflasa uğradı

yazısı səh.5-də

Seçkinin nəticələrinə reaksiyalar

yazısı səh.9-da

Rusiyalı ekspert: "Qərb Bakıya sübut etməyə çalışır ki..."

yazısı səh.4-də

Yayda ölkəmizdə yenə seçki ola bilər

yazısı səh.6-da

Putinin Ankara səfəri yenə alınmadı - iki mühüm izah

yazısı səh.7-də

100 milyonluq oğurluqda suçlanan generalın məhkəməsidir

yazısı səh.10-da

Erməni xalqı nə istəyir?

yazısı səh.7-də

Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması niyə yubanır?

yazısı səh.10-da

Sülhməramlılar Qarabağda "qınına" çəkildi

yazısı səh.11-də

Aİ-nin Bakı ofisindəki yeyinti - müdhiş cinayət dosyesi

yazısı səh.12-də

Paşinyanın yeni hoqqası: "Cənubi Qafqaz Avropa Birliyidir..."

yazısı səh.7-də

Martda dindarların attestasiyası keçiriləcək

yazısı səh.13-də

PREZİDENT ÖLKƏNİ KİMLƏRLƏ İDARƏ EDƏCƏK?

Ekspertlərə görə, 2021-2023-də təyin olunan nazirlər yerlərini qoruya bilər, amma...; daha çox narazılıq yaratmış sahənin məmurlarının fəaliyyəti nəzərdən keçirilir; yeni nazirlərin təsdiqlənməsi zamanı sürprizlər də mümkündür

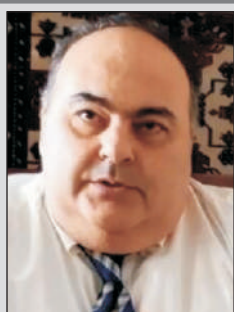

yazısı səh.3-də

İran səfirinin iki dəhlizdən Azərbaycana həmləsi

Tehranın İrəvandakı elçisinə cavab: "O yoldan Batuma çıxmaq üçün ən azı 10 il vaxt və..."

yazısı səh.8-də

Fuad Əliyev vəzifə istədi

yazısı səh.3-də

Peter Mixalko

Aİ-nin Bakıdakı canişini casusların müdafiəsində

yazısı səh.6-da

Hikmət Hacıyev ZDF-in təxribatçı suallarına nə cavab verdi?

yazısı səh.4-də

Sərhəd danışıqları haqda məlumatlar gizli saxlanılır

Yanvarın sonunda Ermənistan və Azərbaycan baş nazirlərinin müavinlərinin İcəvan-Qazax sərhədində görüşü kifayət qədər uzun çəkdi, çoxsaylı məsələlər müzakirə olundu, lakin tərəflər detalları açıqlamır.

Bu sözləri Ermənistan parlamentdə hökumət saatında baş nazirin müavini Mger Qriqoryan deyib. O qeyd edib ki, məlumat yalnız görüş faktı ilə məhdudlaşıb.

Komissiyalar hər iki tərəfin press-reliz ölçüsünə uyğun rəqlament çərçivəsində məlumat verməsi qaydalarını təsdiqləyib.

Xatırladaq ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyaların altıncı iclası 31 yanvarda keçirilib. Görüşdə Azərbaycan heyətinə baş nazirin müavini Şahin Mustafayev, Ermənistan tərəfdən isə bu ölkənin baş nazirinin müavini Mger Qriqoryan rəhbərlik edib.

Məktəbdən çıxan 3 şagirdi maşın vurdu, ikisi öldü

Zaqatalada üç məktəbli avtomobil vurub, ikisi ölüb, biri ağır xəsarət alıb. Hadisə rayonun Göyəm kəndi ərazisində baş verib. Belə ki, hərəkətdə olan "Mercedes" markalı minik avtomobili Göyəm kənd sakinləri olan üç məktəbli vurub.

Hadisə zamanı 2013-cü il təvəllüdlü Ramazan Babək oğlu İsayev və 2013-cü il təvəllüdlü Kamal Elçin oğlu Permadov aldığı ağır xəsarətlərdən hadisə yerində ölüblər. Onların sinif yoldaşları, 2013-cü il təvəllüdlü İbrahim Əziz oğlu İbrahimzadə isə ağır xəsarətlər alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib.

Məlumatla görə, 11 yaşlı məktəblilər eyni sinfin şagirdləridir. Hadisə onlar məktəbdən çıxıb evə gedərkən baş verib. Faktla bağlı Zaqatala Rayon Polis Şöbəsinə araşdırma başlayıb.

Qarabağ Universitetində 10 min tələbə təhsil alacaq

Xankəndi şəhərində fəaliyyət göstərəcək Qarabağ Universitetində bakalavr səviyyəsi üzrə 20 ixtisas üzrə tədris aparılacaq. Bunu elm və təhsil nazirinin müavini İdris İsayev jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

deyib.

Nazir müavini bildirib ki, növbəti mərhələdə 10 ixtisaslar olacaq: "Həmin universitetdə mərhələli şəkildə 10 min şəxsin təhsil alması nəzərdə tutulur".

O qeyd edib ki, Xankəndi şəhərində fəaliyyət göstərəcək Qarabağ Universitetində tələbələr üçün yataqxananın olması nəzərdə tutulur.

Nazir müavinin sözlərinə görə, ali təhsil müəssisəsində 70 nəfər işçi heyətinin olması planlaşdırılır: "Universitetin bir neçə tədris korpusu olacaq. İlk mərhələdə tələbələr dövlət vəsaiti hesabına təhsil alacaq".

Qarabağ regionunda ali təhsil ənənəsi tarixən mövcud olub. Burada ilk ali təhsil ocağı 1969-cu ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun filialı kimi qurulub, 1973-cü ildən 1988-ci ilədək ali təhsil müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərmiş, ərazilərimizin işğalı dövründə isə fəaliyyətini dayandırıb.

Hava niyə belə istidir?

Bakıda və Abşeron yarımadasında 23, rayonlarda isə 22 dərəcəyədək isti müşahidə olunur.

"Ötən illərin fevral ayında da belə anomal isti hava şəraiti qeydə alınmışdı. Belə ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın temperaturu 2023-cü ildə 21 dərəcə, 2021-ci ildə 22 dərəcə, 2020-ci ildə isə 25 dərəcəyədək yüksəlmişdi".

Milli Hidrometeoroloji Proqnozlar Bürosunun direktoru Gülşad Məmmədova bildirib ki, sinoptik şəraitlə əlaqədar cənub istiqamətli axınların təsiri ilə

Daha bir azyaşlı qızılcadan öldü

Astara rayonunda azyaşlı qızılcadan ölüb.

"Report" xəbər verir ki, hadisə rayonunun Maşxan kəndində baş verib.

Belə ki, kənd sakini - 2018-ci il təvəllüdlü Y.Ağamir oğlu Əliyevdə 4 gün əvvəl qızılca xəstəliyinə yoluxmuş və valideynləri onu xəstəxanaya aparıb və müalicə təyin edilib. Buna baxmayaraq, uşağın hərarəti enməyib, əksinə, vəziyyəti daha da pisləşib. Dünən isə təcili yardım xidməti ilə uşaq yenidən xəstəxanaya aparılıb.

Sabiq məhkəmə hakimi rüşvətə görə ev dustağı edildi

Bərdə Rayon Məhkəməsinin sabiq hakimi Elsun Məmmədov Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən saxlanılıb.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Bərdə Rayon Məhkəməsinin vəzifəli şəxslərinin qanunsuz hərəkətləri ilə bağlı vətəndaş müraciəti əsasında Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Məhkəmə-Hüquq Şurası ilə birgə araşdırma aparılıb.

İbtidai istintaqla Bərdə Rayon Məhkəməsinin hakimi Əhmədov Elsun Məzahir oğlunun həmin vəzifədə işləyərkən şəxsin Cinayət Məcəlləsinin 234.2-ci maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair cinayət işi üzrə yüngül cəzanın təyin olunması müqabilində onun ailə üzvlərindən külli miqdarda pul vəsaitini rüşvət qismində almasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Elsun Əhmədovun fəaliyyətində peşəkar çatışmazlıqlar müəyyən edildiyi üçün hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı Məhkəmə-Hüquq Şurasının 21 dekabr 2023-cü il tarixli qərarı ilə onun səlahiyyət müddəti uzadılmayıb.

İş üzrə toplanmış ilkin sübutlar əsasında Əhmədov Elsun Məzahir oğlu şübhəli şəxs qismində tutulub, fevralın 8-də ona Cinayət Məcəlləsinin 311.3.3-cü (külli miqdarda rüşvət alma) maddəsi ilə ittiham elan edilib, istintaq orqanının vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında barəsində məhkəmənin qərarı ilə ev dustaqlığı növündə qətimkan tədbiri seçilib.

Məlumatla görə, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Qədim Babayevin köməkçisi işləyib. 2021-ci ilin fevralında Bərdə Rayon Məhkəməsinə hakim təyin edilib.

□ "Yeni Müsavat"

Əsgəranda kütləvi məzarlıq

● şğaldan azad olunan Xocalı rayonunda kütləvi məzarlıq aşkar edilib. Əsgəran qalasının yaxınlığında aşkarlanan məzarlıqda azı 8 insan qalıq var. Qalıqların Xocalı faciəsi zamanı qətlə yetirilən sakinlərə məxsus olması ehtimal edilir. Hazırda müvafiq qurumların nümayəndələri jurnalistlərin iştirakı ilə kütləvi məzarlığa baxış keçirirlər.

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının işçi qrupunun əməkdaşı Zaur İsmayilov ki, Əsgəran qalasının ətrafında kütləvi məzarlıqda tapılan qalıqların Xocalı soyqırımı qurbanlarına aid olduğu ehtimal edilir.

Xankəndidən Bakıya marafon yürüşü olacaq

● İlk dəfə Xankəndi-Bakı ultra marafonuna keçiriləcək. Gənclər və İdman Nazirliyindən verilən məlumata görə, fevralın 29-da Xankəndi şəhərindən start götürəcək ultra marafon iştirakçıları 360 kilometr məsafə qət edərək finişə Bakıda çatacaqlar.

Nazirliyin Azərbaycan Atletika Federasiyası ilə birgə təşkil edəcəyi yarış "İdman həftəsi" və "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində keçirilir.

Ultra marafon iştirakçıları Xankəndi - Yevlax (83 kilometr), Yevlax - Ucar (84 kilometr), Ucar - Hacıqabul (88 kilometr), Hacıqabul - Qobustan (70 kilometr) və Qobustan - Bakı (55 kilometr) mərhələlərini keçməklə, martın 4-də Bakıya çatacaqlar. Hər mərhələnin qalibləri ayrılıqda təltif ediləcək. Ultra marafonun ümumi qalibləri isə baş mükafata layiq görülməli.

"Qürurla irəlilə" şüarı ilə keçiriləcək ultra marafonda 18 yaşdan yuxarı hər kəs iştirak edə bilər.

Xaricdə təhsil alan 95 nəfərin diplomu tanınmadı

Xaricdə təhsil alanların diplomlarının tanınması ilə bağlı yanvar ayı üzrə 626 müraciətinin 531-i barədə müsbət qərar verilərək müvafiq şəhadətnamələr təqdim edilib, 95 nəfərin müraciəti isə mənfii qərarla yekunlaşıb.

Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyindən verilən xəbərə görə, tədris yükünü mənimsəmək üçün təhsil aldığı ölkənin ərazisində kifayət qədər olmaması səbəbi ilə 76, dövlət nümunəli olmayan diplom üzrə 8, təhsil forması üzrə 4, akkreditasiyasız ali təhsil müəssisəsi səbəbilə 5, bakalavr diplomu üzrə imtina verilməsi səbəbilə 1, tədris yükü üzrə 1 nəfərin müraciəti mənfii qərarla yekunlaşıb.

Seçki Məcəlləsinə əsasən, Mərkəzi Seçki Komissiyası səsvermə günündən başlayaraq 10 gündən gec olmayan müddətdə prezident seçkisinə yekun vuracaq və nəticələrini təsdiq olunmaq üçün Konstitusiyaya Məhkəməsinə təqdim edəcək. Konstitusiyaya Məhkəməsi prezident seçkisinin yekunları haqqında məlumatı səsvermə günündən sonra 14 gün ərzində rəsmən elan etməlidir. Prezident seçilmiş şəxs Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən rəsmi elan olunduğu gündən başlayaraq üç gün ərzində and içir.

Beləliklə, bu o deməkdir ki, prezident seçilmiş şəxsin inauqurasiya mərasimi - and içməsi fevralın 24-dək olan müddətdə təşkil olunacaq. Ölkə qanunvericiliyinə görə, prezident seçkisindən sonra Nazirlər Kabinetinin tərkibi yenidən formalaşdırılacaq. Daha sonra dövlət başçısı baş nazir vəzifəsinə namizəd irəli sürdüyü şəxs haqqında Milli Məclisə təklif verir. Milli Məclis baş nazir vəzifəsinə namizədlik haqqında qərarı həmin namizədliyin təqdim edildiyi gündən bir həftədən gec olmayaraq qəbul edir. Göstərilən qayda pozularsa və ya prezidentin təqdim etdiyi namizədlərin baş nazir vəzifəsinə təyin olunmasına üç dəfə razılıq verilməzsə, prezident baş naziri Milli Məclisin razılığı olmadan təyin edə bilər.

Kabinetdə hazırda bu şəxslər yer alır: Əli Əsədov - baş nazir, Yaqub Eyyubov - baş nazirin birinci müavini, Şahin Mustafayev, Əli Əhmədov - baş nazirin müavinləri, Ceyhun Bayramov - xarici işlər naziri, Zakir Həsənov - müdafiə naziri, Vüqar Mustafayev - müdafiə sənayesi naziri, Vilayət Eyvazov - daxili işlər naziri, Fikrət Məmmədov - ədliyyə naziri, Kəmaləddin Heydərov - fəvqəladə hallar naziri, Samir Şərifov - maliyyə naziri, Mikayıl Cəbbarov - iqtisadiyyat naziri, Pərviz Şahbazov - energetika naziri, Məcnun Məmmədov - kənd təsərrüfatı naziri, Rəşad Nəbiyev - rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri, Sahil Babayev - əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri, Teymur Musayev - səhiyyə naziri, Emin Əmrullayev - elm və təhsil naziri, Adil Kərimli - mədəniyyət naziri, Fərid Qayıbov - gənclər və idman naziri, Muxtar Babayev - ekologiya və təbii sərvətlər naziri, Tahir Budaqov - Dövlət Statistika Komitəsinin sədri, Şahin Bağışirov - Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, Anar Quliyev - Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri,

Prezident ölkəni kimlərlə idarə edəcək?

Ekspertlərə görə, 2021-2023-də təyin olunan nazirlər yerlərini qoruya bilər, amma...; daha çox narazılıq yaratmış sahənin məmurlarının fəaliyyəti nəzərdən keçirilir; yeni kabinetin təsdiqlənməsi zamanı sürprizlər də mümkündür

Rövşən Rzayev - Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Bahar Muradova - Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Mübariz Qurbanlı - Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Fuad Muradov - Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, Əli Nağıyev - Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi, Orxan Sultanov - Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəisi, Elçin Quliyev - Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, Mürsəl İbrahimov - Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi, Vüsal Hüseynov - Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi, Fuad Nağıyev - Dövlət Turizm Agentliyinin sədri, Qoşqar Təhməzli - Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri.

Ekspertlərə görə, 2021-2023-də təyin olunan nazirlər böyük ehtimalla yerlərini qoruyacaqlar. Vüqar Mustafayev (müdafiə sənayesi naziri), Fərid Qayıbov (gənclər və idman naziri), Şahin Bağışirov (Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri), Məcnun Məmmədov (kənd təsərrüfatı naziri) və Adil Kərimlinin (mədəniyyət naziri) adını çəkmək olar. Bəs hökumətin kabinetində hansı dəyişikliklər gözlənilir? Nazirlərdən, komitə sədrlərindən kimlər vəzifəsini itirə bilər?

YAP-çı deputat Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a dedi ki, seçkilərin qalibi bəllidir, cənab İlham Əliyev qələbə qazanıb və ayrı-ayrı ölkələrin liderlərindən artıq təbrik məktubları almaqdadır: "O ki qaldı Nazirlər Kabinetində dəyişikliklərə, əlbəttə ki, hansı naziri vəzifədə saxlamaq, hansı məmuru işdən azad etmək dövlət başçısının səlahiyyətində olan məsələdir. Azərbaycanca geniş islahatlar aparılır, bütün sahələrdə dəyişikliklər baş verir, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparılır, o baxımdan yeniliklər, dəyişikliklər olması, yeni təyinatlar istisna deyil. Cənab Prezident 2018-ci ildə prezident seçiləndən sonra bəyan etmişdi ki, dərin və hərtərəfli islahatlar başlanılır. Bundan sonra ölkədə ciddi şəkildə kadr islahatları, struktur dəyişikliklərinə şahid olduq. Ona görə də bu seçkidən sonra Azərbaycanda yeni dövr başlanılır, islahatların növbəti mərhələsinə start verilir, bu prosesdə də kadr dəyişiklikləri, Nazirlər Kabinetinin tərkibinin yenilənməsi mümkündür".

Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli dedi ki, ciddi struktur dəyişikliyi gözləmir, amma Nazirlər Kabinetinin tərkibində yeniliklər mümkündür: "Nazirlər Kabinetinin tərkibində dəyişikliklər olacaq. Sözsüz ki, yeni kadrların təyinatı müəyyən müsbət təsir göstərir, amma təkəcə bununla problemlər həll olunmur. İslahatların həyata keçirilməsi üçün konsepsiya hazırlanmalı, yerli icra orqanları, idarələrin fəaliyyəti ilə bağlı ayrıca yeni proqram qəbul olunmalıdır. Məsələn, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətinin məhdudlaşması istisna deyil. Bütövlükdə islahatların genişlənməsi ləbuddür, idarəetmədə yeni yanaşmalar tətbiq olunması vacibdir".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu isə bildirdi ki, idarəetmənin fəlsəfəsi dəyişməlidir. Onun fikrincə, söhbət gənc və ya yaşlı kadrlardan getmir, yanaşma müasir olmalıdır: "Azərbaycanda tənqid olunan gənc məmurlar heç də az deyil. Bir neçə il əvvəl məsələnin qoyuluşu yaşla əlaqələndirilirdi. Amma korrupsiyanın yaşı olmur və onunla mübarizə üçün sistemli iş görülməlidir. Bunun üçün ölkədə ASAN modeli bütün sahələri əhatə etməlidir. Çünki hər hansı şəxs vəzifəyə təyin olunanda, kreslodə varlanmaq haqda fikirləşməyə başlayır".

Hüquq müdafiəçisi NK-nın tərkibində yenilərin olacağını gözləyir:

"Təbii ki, qərar vermək səlahiyyəti Prezidentə aiddir. Amma ictimai rəy var, mediada gedən məlumatlar mövcuddur, hakimiyyət təhlillər aparır, monitoring edir, daha çox narazılıq yaratmış sahələrin məmurları-

nın fəaliyyəti nəzərdən keçirilir və qərar qəbul olunur. Hər bir nazir bilməlidir ki, onun atdığı addım dövlətin, Prezidentin diqqətindədir. Bu dəfə yeni kabinetin təsdiqlənməsi zamanı sürprizlər də mümkündür. Hər halda, yaşayaraq, görürük".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Fuad Əliyev vəzifə istədi

"Təhsil və səhiyyə kimi sahələrdə fəaliyyət göstərən, xalqımıza layiqli töhfə verə bilərik"

Azərbaycanda növbədənə prezident seçkisi keçirildi. Seçkilərin nəticəsinə əsasən hazırkı prezident İlham Əliyev 92.05 faiz səsə qalib gəldi. Seçkilərdən sonra digər namizədlərin yeni formalaşdırılacaq hökumətdə təmsil olunub-olunmayacağı ilə bağlı müxtəlif mülahizələr dolur.

7 fevral seçkilərində İlham Əliyevə rəqib olmuş şəxslərə etimad göstərilə, onlara hər hansı formada əməkdaşlıq təklif edilə bilərmi?

Bu barədə Yenisabah.az-a danışan Fuad Əliyev ona hansısa vəzifə təklif olunsaydı, dəyərləndirəcəyini bildirib: "Adətən seçilmiş prezident yeni hökuməti formalaşdırma zamanı seçkilərdə iştirak etmiş namizədlərə vəzifələr təklif edir. Dünya təcrübəsində bu cür addımlara tez-tez rast gəlirik. Azərbaycanda bu gün hakim partiya Yeni Azərbaycan Partiyasıdır və demək olar ki, Nazirlər Kabinetini və digər hakimiyyət strukturlarını bu partiya formalaşdırır. Bununla bağlı bizə hansısa təklif olunsaydı, sözsüz ki, dəyərləndirəcəyik, amma hansı sahəyə aid olması təklifdən asılıdır. Şəxsən Müstəqil Həmkarlar Birliyi olaraq, sosial sahələrlə bağlı yeniliklər təklif etməyi düşünürük. Əgər mənə soruşsalar ki, özünüzdə hansı sahələrdə görürsünüz, təhsil, səhiyyə kimi sahələrdə fəaliyyət göstərən, xalqımıza layiqli töhfə verə bilərik".

Böyük Quruluş Partiyasından namizəd olmuş deputat Fazil Mustafa isə belə bir təklifin uyğun olmayacağını bildirib: "Şükürlər olsun ki, Azərbaycan sükunətində və təlatümlər olmadan bu prosesi yekunlaşdırma bildi. Demokratik və şəffaf seçkilər nəticəsində prezident İlham Əliyev layiq olduğu qələbəni qazandı. Bizdə hazırda hər hansı koalisiya hökuməti modeli yoxdur, digər tərəfdən, koalisiya ilə bağlı təklifin olunması uyğun da deyil. Çünki Prezidentin öz komandası var və bu komanda ilə icra fəaliyyətini həyata keçirir. Biz partiya rəhbəriyik və partiyamızın fərqli ideoloji xətti var. Ona görə də biz Milli Məclisdə təmsil olunuruq və müəyyən səlahiyyət sahibiyik".

Fazil Mustafa qeyd edib ki, müxalifət partiyalarının yeni hökumət komandasına dəvət olunmasının məntiqi izahı yoxdur: "İcra orqanı ilə qanunvericilik orqanının funksiyaları tamamilə fərqlidir. Parlamentdə olan Yeni Azərbaycan Partiyası üzvlərindən və bitərəf deputatlardan belə bir komandaya dəvət ola bilər. Bu, praktiki olaraq əvvəllər də özünü göstərən. Amma digər müxalifət partiyalarının dəvət olunmasının məntiqi izahını görmürəm. Çünki bu komanda prinsipinə uyğun gəlir. Gələcəkdə hansısa koalisiya hökuməti variantı olarsa, onda partiya olaraq həmin hökumətə daxil olmaq və fəaliyyət göstərmək mümkündür".

□ **"Yeni Müsavat"**

Avropada anti-Azərbaycan istərikasının davam etdiyi vaxtda Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri, Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev Almaniyanın ZDF yayım şirkətinin təxribat xarakterli suallarını birbaşa cavablandırır və rəsmi Bakının mövqeyini aydın şəkildə ortaya qoyub.

“Yeni Müsavat” Caliber.az-a istinadla həmin müsahibəni oxucuların diqqətinə çatdırır.

- Ötən ilin sonunda İlham Əliyev Ermənistanın cənub rayonlarını Azərbaycana məxsus hesab etdiyini bildirdi. İndi Əliyevin məqsədi Ermənistandan əraziləri geri almaqdır mı?

- Prezidentimiz bunu deməyib və təəssüf edirəm ki, beynəlxalq mediada onun bəyanatları yanlış şərh edilib. İlkin kontekstdə o, tamamilə başqa məsələləri nəzərdə tutub. Azərbaycanlılar indiki Ermənistan ərazisində həmişə yaşayıblar. Mənim əcdadlarım da indiki Ermənistan ərazisində yaşayıblar. Söhbət şəxslərəsas təmaslardan gedir. Azərbaycanlıların da bu əraziləri, məsələn, mədəniyyət ocaqlarını, qəbiristanlıqları ziyarət etmək hüququ olmalıdır. Bu, Ermənistanla qarşı ərazi iddiaları demək deyil. Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı ümid edirik ki, Ermənistan öz öhdəliklərini yerinə yetirəcək. 2020-ci il Üç tərəfli Bəyanatına əsasən, Ermənistan azərbaycanlıların ölkənin digər ra-

yonlarından Naxçıvana mənisiz keçidini təmin etməyə razılışıb. Lakin İrəvan hələ də öz öhdəliyini yerinə yetirməyib.

- Azərbaycanda Ermənistanla hərbi zərbə endirmək ehtimalı müzakirə olunur mu?

- Xeyr. Bizim üçün istənilən hərbi təsir vasitəsi arxada qalıb, çünki Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edib. Azərbaycan əməliyyatları yalnız öz ərazisində və özünü müdafiə hüququnu nəzərdə tutan BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq həyata keçirib. İkili standartlar, ərazi bütövlüyünə seçici münasibət olmalıdır.

- Hazırda Azərbaycanın da üzv olduğu Avropa Şurası Parlament Assambleyası ilə bağlı müzakirələr gedir. Bu onunla bağlıdır ki, bir çox deputatlar Azərbaycanı xarici və daxili siyasətdəki tendensiyalara görə tənqid edirlər. İndi Azərbaycan bu məclisi tərk etmək istəyir. Niyə?

- Çox təəssüf edirəm ki, belə vəziyyət yaranıb. Amma AŞ PA-da ki bəzi deputatlar, xüsusən də Almaniya

Hikmət Hacıyev ZDF-in təxribatçı suallarına nə cavab verdi?

“Azərbaycanın AŞ PA qarşısında müşahidəçilərin dövlət olunması ilə bağlı öhdəliyi yoxdur”

olan deputatlar hamıya müəssirə oxumağı xoşlayırlar. Qərbdə baş verən bəzi hadisələrlə bağlı bizdə də böyük narahatlıq var. Məsələn,

Al-də miqrantların hüquqları məsələsi. Biz islamofobiya və antisemitizmin nəticələrindən də narahatıq. Amma AŞ PA deputatları bütün bu məsələ-

lərdə susur və yalnız Azərbaycanı tənqid edirlər.

- AŞ PA üzvlərinin seçkilərə buraxılmamasının səbəbi də bu idi?

- Azərbaycanın AŞ PA qarşısında müşahidəçilərin dövlət olunması ilə bağlı heç bir öhdəliyi yoxdur. Bizim ATƏT qarşısında öhdəliklərimiz var. Biz əməkdaşlıq edirik və hazırda prezident seçkisi ilə bağlı ATƏT nümayəndələri Bakıdadır. Təəssüf edirəm ki, AŞ PA-nın bəzi üzvləri Avropa Şurası çərçivəsində ümumi əməkdaşlıq ruhuna xələl gətirirlər. Bunun arxasında hansı məqsədlərin dayandığını bil-mirəm. Biz bunun əks-məhsuldar olduğunu inanırıq. Hesab edirik ki, Azərbaycan AŞ PA-ya böyük fayda gətirib.

- Noyabr və dekabr aylarında Azərbaycanda hökumətin korrupsiyasını araşdırın bir neçə jurnalist həbs edilib. Onlar apardıqları araşdırmalara görə həbs olunublar?

- Korrupsiya ilə bağlı araşdırma apardıqlarını iddia edən strukturların özləri korrupsiya ilə məşğul olublar. Bəzi KİV-lər Azərbaycandakı fəaliyyətlərinə görə qanunsuz çirkli pulların yuyulması kəməllər vasitəsilə 300 min dollar alıblar. Bizim də hüquqi və qanuni hüququmuz var ki, media qurumlarından onların maliyyələşməsinə soruşaq. Bu qurumlar şəffaflığı təmin etməyiblər. Onlar Azərbaycandan kənarda qeyri-qanuni mənbələrdən istifadə etməklə qanunsuz çirkli pulların yuyulması fəaliyyətlərini davam etdiriblər.

□ “Yeni Müsavat”

“Qərb Bakıya sübut etməyə çalışır ki...”

Rusiyalı ekspert bir sıra yüksək səviyyəli diplomatların Bakıya yox, İrəvana getməsinə belə izahat verdi

Rusiyalı politoloq, Siyasi və İqtisadi Kommunikasiyalar Agentliyinin analitik layihələrin direktoru Mixail Neyjmakov AYNA.az-a müsahibəsində Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqları və regional proseslərin inkişaf istiqamətlərindən danışdı. “Yeni Müsavat” müsahibəni ixtisarla təqdim edir.

- Ermənistan tərəfinin sülhə sadiqliyi ilə bağlı bəyanatlarına baxmayaraq, ciddi irəliləyiş yoxdur. Sizcə, bunu erməni tərəfi istəmir, yoxsa kənar qüvvələr icazə vermir?

- Əslində danışıqlar prosesi davam edir. Belə ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Ceyhun Bayramov bu yaxınlarda xatırladı ki, Bakı bir neçə həftədən sonra İrəvanın sülh sazişi ilə bağlı təkliflərinə cavab olaraq öz mövqeyini ortaya qoya bilər. Və belə sənədlərin müzakirəsinin həlledici mərhələlərində danışıqlarda yeni irəliləyişlərin sürəti istənilən halda səngiyir. Başqa bir şey odur ki, bu danışıqlar prosesini ləngidən digər amillər də var.

Bildiyiniz kimi, təkcə 2024-cü ilin yanvarında bəzi Qərb oyunçuları ilə Bakı arasında soyuqluğun artması ilə bağlı bir neçə signal verildi. ABŞ Dövlət Departamentinin Azərbaycanı dini etiqad azadlığını pozan ölkələr siyahısına daxil etməsindən tutmuş, Qərb ölkələrinin bir sıra yüksək səviyyəli nümayəndələrinin səfərlərinin Bakıya yox, İrəvana olmasına və Azərbaycan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini ratifikasiya etməkdən imtina edən AŞ PA qətnaməsinin qəbuluna qə-

dər. Məlum olduğu kimi, ABŞ dövlət katibinin Qafqaz üzrə danışıqlara məsul baş müşaviri Lui Bono, Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstan böhranı üzrə xüsusi nümayəndəsi Toyvo Klaar, eləcə də NATO baş katibinin Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi və Mərkəzi Asiyadan olan Xavyer Kolomina yanvar ayında Cənubi Qafqaza səfər edərkən oxşar taktika tətbiq etdilər.

İstənilən beynəlxalq dialoqun tərkib hissəsi kimi, eger bir tərəfin mühüm xarici oyunçularla münasibətləri müəkkəb olarsa, digər tərəfin bundan istifadə edərək özü üçün əlavə güzəştlər əldə etməyə çalışacağı ehtimalı yüksəkdir. Lakin yanvar ayı ərzində ictimai məkanda İrəvandan demək olar ki, heç bir prinsipial yeni tələb yox idi. Bir neçə yeni vurğu arasında Nikol Paşinyanın Ermənistan ordusunun yaradılmasının 32-ci ildönümü ilə bağlı tədbirdəki çıxışının bir hissəsi kimi “qarşılıqlı silahlara nəzarət mexanizmi”nin xatırlanması da var. “Hücum etməmək paktı”nın qeyd edilməsi daha çox sülh sazişi bağlanmazdan əvvəl müəyyən aralıq saziş formatını göstərmək cəhdidir.

Mixail Neyjmakov

Təbii ki, İrəvanın gələcəkdə, xüsusən də Qərb oyunçularının Bakıya təzyiqləri artarsa, Azərbaycan tərəfini bəzi yeni güzəştlərə çağıracağını istisna etmək olmaz. Amma indiyə qədər biz Nikol Paşinyanın çox ehtiyatlı taktikasını görürük. Ermənistanın baş naziri tərəfindən “geosiyasi və regional reallıqlara” uyğun olaraq konstitusiyaya referendumunun keçirilməsi ilə bağlı eyni çağırış Bakının tələbləri ilə bağlıdır. Çətin ki, həmin Qərb oyunçularının məqsədi danışıqlar prosesinin inkişafının qarşısını almaq olsun. Daha doğrusu, Qərb dövlətləri bu keçid vəziyyətindən sadəcə olaraq öz xeyirlərinə istifadə etməyə - İrəvana təsirlərini artırmağa və Bakıya sübut etməyə çalışırlar ki, ABŞ və

Al-nin aparıcı oyunçu rolları nəzərə alınmalıdır.

Bununla belə, danışıqlar prosesinin sonrakı tempinə Qərb oyunçularının fəallığı təsir edə bilər. Xüsusən də, Qərb oyunçuları ilə Bakı arasında soyuqluq çox güman ki, danışıqların sürətini aşağı salacaq. Eyni zamanda danışıqların uzanmaması İrəvanın maraqlarına uyğundur. Xüsusilə ona görə ki, 2024-cü ilin yayına kimi eyni ABŞ-ın Cənubi Qafqaza diqqəti Amerikanın prezidentlik yarışının fəallığına da azala bilər və bu, Bakının manevr imkanlarını genişləndirə, bununla da Ermənistan üçün daha az əlverişli mühit yarada bilər. Yeni artıq 2024-cü ilin yazında Bakı ilə İrəvan arasında danışıqların intensivləşməsi ehtimalı yüksəkdir.

- Mariya Zaxarova qeyd edib ki, Ermənistan tərəfi Qarabağda “etnik təmizləmə” ilə bağlı heç bir fakt təqdim etməyib. Onun sözləri erməni cəmiyyətində düşmənçiliklə qarşılanıb. Sizcə, kökdən beziş Moskva bu yolla İrəvana qamçı siyasəti tətbiq edir?

- Mariya Zaxarovanın bu açıqlaması özlüyündə təkcə Moskva ilə İrəvan arasında müəkkəb münasibətləri deyil, Bakı ilə münasibətləri inkişaf etdirmək niyyətini əks etdirir. Üstəlik, Moskvanın İrəvanla münasibətləri daha isti olsaydı, amma Rusiyanın Azərbaycanla əməkdaşlığa yüksək marağı qalsaydı, çox güman ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi eyni məsələ ilə bağlı elə belə də danışardı. Yəni də Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsinin qarşı tərəfin rəsmi mövqeyi ilə uzlaşmayan bir iradə çətin ki, “qamçı” olsun. Beynəlxalq siyasətdə “qamçı” adətən qarşı tərəfin iqtisadi və ya təhlükəsizlik sahəsində maraqlarına toxunan birbaşa təzyiqlərdir.

- Bəzi ekspertlər Ermənistanın, nəhayət, Rusiyadan üz döndərdiyini, Qərbə yönəlmiş kursun geri dönüş nöqtəsinə keçdiyini iddia edirlər...

- 2023-cü ilin dekabr - 2024-cü ilin yanvar aylarında İrəvanla aparıcı Qərb dövlətləri arasında təmaslar kifayət qədər intensiv olub. Eyni zamanda İrəvanla Moskva arasında köklü “boşanmadan” danışmaq hələ tezdir. Güman etmək olar ki, Nikol Paşinyan Bakı ilə gərginliyin artması riski ilə İrəvanla Moskva arasında radikal fasilə yaranaca-

ğı təqdirdə Qərb oyunçularının Ermənistanı dəstəkləməyə praktiki mənada necə hazır olduqlarına tam əmin deyil.

Üstəlik, Rusiya ilə münasibətləri indiki soyuq tərzdə belə davam etdirmək Ermənistan üçün Qərb dövlətləri ilə siyasi sövdələşmələr çərçivəsində mühüm argumentdir. Nəhayət, unutmayaq ki, Qərib sanksiyaları fonunda Rusiya ilə Ermənistan arasında iqtisadi əlaqələr (“paralel id-xalın” təşkili də daxil olmaqla) Moskva üçün vacibdir və İrəvan üçün faydalıdır. Yadda saxlamaq kifayətdir ki, hətta Ermənistanla Rusiya arasındakı çəkişmə fonunda belə, onlar arasında ticarət dövrüyəsi 2023-cü ilin ilk 7 ayında ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 70% artıb.

Buna görə də hər iki tərəfin 2023-cü il maksimum gərginlikdənə, təmasların intensivləşməsi fonunda başa vurmaq istəyi ortaya çıxdı. 2023-cü ilin son həftələrində hətta KTMT Parlament Assambleyasının iclasında Ermənistan nümayəndə heyətinin iştirak etməməsinə baxmayaraq, Moskva ilə İrəvan arasında dialoqun müəyyən dərəcədə intensivləşməsi müşahidə oluna bilərdi. ABŞ-da Demokratlar və Respublikaçılar partiyalarının qurultaylarından sonra Vaşinqtonun Cənubi Qafqaza diqqətinin yuxarıda qeyd olunan ehtimal - Amerika prezidentliyi kampaniyasının həlledici mərhələsi zamanı azalması fonunda İrəvanla Moskva arasında nisbi “ərimə” şansının təxminən 2024-cü ilin iyul-noyabr aylarında arta biləcəyi istisna edilmir.

Azərbaycanda keçirilən 7 fevral növbədənəkar prezident seçkisinin nəticələri rəsmən elan olunub. Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri Məzahir Pənahov məntəqələrin 93,3 faizinin nəticəsini elan edərək bildirib ki, Azərbaycanın hazırkı prezidenti İlham Əliyev səslerin 92,05% faizini qazanmaqla növbədənəkar prezident seçkisinə liderlik edir. Artıq dünyanın bir çox paytaxtlarından təbriklər gəlməkdədir.

7 fevral seçkisinin ən mühüm hadisələrindən biri də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin, birinci xanım Mehriban Əliyeva və digər ailə üzvləri ilə birlikdə Xankəndi şəhərində 122 saylı seçki dairəsinin 14 saylı seçki məntəqəsində səs verməsi oldu. Bu, danılmaz gerçəklikdir ki, Prezident İlham Əliyev müstəqil Azərbaycan tarixinə Xankəndidə bayraq qaldıran, hərbi parad keçirən lider kimi adını yazdırıb. Fevralın 7-də isə prezident seçkisinə ilk dəfə Xankəndi şəhərində səs verməyə üstünlük verdi və zəfərimizin geridönməzliyini bir daha nümayiş etdirmiş oldu. Seçkiqabağı Qərbdən Azərbaycana xeyli təzyiqlər oldu. Ölkədəki seçkiqabağı vəziyyətlə bağlı qərəzli açıqlamalara şahidlik etdik. Aydındır ki, əsas hədəf Azərbaycanın qətiyyətli prezidenti İlham Əliyev idi və bu da təsadüfi deyil. Seçki göstərdi ki, bir ovuc müxalifətin boykot taktikası seçici fəallığına heç bir təsiri olmadı, əksinə, seçicilər məntəqələrə axın etdilər. Bu, həm də Qərbin bəzi dairələrinə xalqın İlham Əliyevə etimadının hansı səviyyədə olduğunu göstərdi.

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev fevralın 7-də prezident seçkisinin Xankəndi və Şuşada da keçirilməsini Azərbaycan xalqı üçün tarixi əhəmiyyət daşıdığını deyib. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Baş katibi Sergey Lebedev qəbul edən dövlət başçısı seçkilərin ilk dəfə Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü təmin olunmuş şəkildə ölkəmizin bütün ərazisində keçirildiyini qeyd edib. Keçmiş məcburi köçkünlərin artıq bir hissəsinin işğaldan azad olunmuş ərazilərə qaytarıldığını və bunun üçün Böyük Qayıdış Proqramı əsasında məcburi köçkünlərin geri qayıdışına dair layihələrin icra edildiyini deyən Prezident İlham Əliyev birinci mərhələnin 2026-cı ildə başa çatdırılacağını, bundan sonrakı mərhələlərdə də məcburi köçkünlərin geri qayıtmalarının təmin olunacağını diqqətə çatdırıb.

Qeyd etdiyimiz kimi, seçkilər ərəfəsində Azərbaycanın üzərinə gələnləri hamımız gördük... Anti-Azərbaycan qüvvələr və paytaxtlar var gücləri ilə qələbələrə kölgə salmağa, seçki prosesini

İlham Əliyevin 92 faizlik qələbəsi - hansı paytaxtlara və nə mesajı verdi?

Azərbaycanın zəfərinə kölgə salmağa çalışan paytaxtların seçkiləri pozmaq niyyəti də iflasa uğradı

pozmağa çalışdılar. Xankəndidə səs verən Prezident İlham Əliyevin 90 faizlik qələbəsinin bəlli paytaxtlara mesaj olduğunu ekspertlərimiz də təsdiqlədi.

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanın İkinci Qarabağ savaşında qazandığı qələbəni və öz torpaqları üzərində suverenliyini tam təmin etməsinə sinirməyən çevrələrə bu seçkidə üç mesaj verildi: "Birinci mesaj xalqın mesajı idi. Bu xalq 2020-ci ilin 27 sentyabrında səhər açılar-açılmaz necə yollara çıxaraq cəbhəyə gedən əsgərlərinə dəstək sərgiləyirdisə, 7 fevralda da seçki məntəqələrinə o cür axın etdi. Amma o zaman onlar daha çox torpaqlarının 30 ilə yaxın işğalda qalmasının doğurduğu qəzəbdən qaynaqlanan emosionun təsiri altında yollara tökülmüşdülərsə, bu dəfə ağıllı diktəsi ilə səsvermə paradına çıxmışdılar. O zaman sifətlərdə gözlədikləri əmrin verilməsinin doğurduğu sevincə yanaşı, gedənlərin bir hissəsinin dönməyəcəklərini bildiklərindən həyəcan da vardı. Bu dəfə isə qazanılan Zəfərin doğurduğu sevinc və qürurla səsverməyə gedildirdi. Və insanlarımızın əksəriyyətinin sifətlərdə bir əzm də görmək mümkünə bax, bu sevinc, qürur və əzm həmin o qələbəmizi həzm etməyən yirtıcı güclərə Azərbaycan xalqının elə həm də əslində Azərbaycan Ordusu olduğu, öz Müzəffər Ali Baş Komandanının arxasında durduğu,

demək idi. Bəlkə də tarixdə ilk dəfə idi ki, səsverməyə gedən hər kəs tək seçici yox, həm də Əsgər təsiri bəşirəydi. **S.Əliyev qeyd etdi ki, xaricdən vebkameralardan 7 fevral seçkisinin gedişini on minlərlə izləyən olub:** "Bu izləyənlərin arasında təbii ki, həmin yirtıcı güclərə real vəziyyət haqda dosyalar hazırlayan qurumlar da var. Fikrimcə, onlar yüksək seçki fəallığı, seçici yetkinliyini görüb də, liderimiz kimi, bu xalqa da istəklərini diqqətə etdirməyin mümkünsüzlüyünü dərk edəcəklər. Bu seçkidə bir mesajı da həm müştəşəkil şəkildə, sanki döyüşə gedirləmişcəsinə səsvermə məntəqələrinə axışmaqla, həm də Müzəffər Ali Baş Komandanlarının zəfərini ölkənin hər yerində küçələrə çıxaraq bayramsayağı, öz qələbələri kimi qeyd etməklə Azərbaycan gəncliyi vermiş oldu. Hər yerdə qəclərdən öz dövlətlərinə qarşı "piyada" kimi faydalanan rəngli inqilab və idarəolunan xaos istehsalçıları bizimkilərin təmsalında yenə də ağıllı və qeyrətli gənclər gördülər. Onlar Milli Şuradakı bəzi antimitillə ünsürlər, ABŞ-da həm də blogger funksiyasını yerinə yetirən, belə demək mümkünsə, xanım, kitab oxumadığını qəhrəmanlıq kimi təqdim edən Tik-Tok təlxəyi və digərləri vasitəsilə seçkini boykot planlarının iflasa uğradığını anlamamış deyillər. Yeri gəlmişkən, bu, Əli Kərimlinin, öz Müzəffər Ali Baş Komandanının arxasında durduğu,

kotun de-facto "lideri" yox, məhz həmin təlxəyi oldu. Burada o da unudulmamalıdır ki, Ermənistanı yeni qarşıdurmaya, buradakıları isə boykota sövq etmək əslində eyni planın tərkib hissəsidir. Bir hissə artıq "status"un ardınca göndərildi. Revansizmə həvəsləndirilənlər də yəqin bundan nəticə çıxarmamış olmayacaqlar". **Deputat səsvermənin nəticəsinə dayanaraq bildirdi ki, üçüncü və ən mühüm mesaj isə doğmaları ilə birgə Xankəndidə səs verən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin mesajı oldu:** "Buna mən əslində səsvermədən çox, Qərbdəki bəlli çevrələrə və Ermənistanda onların təsiri altında olanlara xəbərdarlıq ağırlıqlı bir bəyanat kimi baxıram. Belə düşünürəm ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımızın Xankəndidə səsverməsi məqsəd və mesaj baxımından orada keçirilən hərbi paradın elə qeyrlənirdi. Mesaj bundan ibarət idi ki, Bakı Azərbaycanın paytaxtı və siyasi mərkəzi olduğu kimi, Xankəndi də artıq hərbi mərkəz rolunu oynayır. Yirtıcı güclər nə qədər cəhd etsələr də, "miatsum"çuları öz qanadları altında təzədən Qarabağa yeridə bilməyəcəklər! "Status"la "Stepanakert" eyni yerdədir, Makron kimilərin Şeyx Nəsrullahıqları heç bir nəticə verməyəcək. Xankəndidən gedənlərin də elə özlərini həmin Şeyx Nəsrullahın guya diriltmək istədiyi ölümlərin qohumları kimi aparmaları da bunun təsdiqidir. Ermənista-

nın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyanın son açıqlamasına baxın. O, göz yaşları tökülür ki, nə ermənistandakılar, nə də Qarabağdan ora gedənlər daha "Artıx"da nə baş verdiyi ilə marqlanmaq istəmirlər. Bir sözlə, mən əminəm ki, Ermənistandan Azərbaycana qarşı dəyənək kimi faydalanmağın artıq alınmadığını necə Rusiya anladısı, 7 fevral seçkisindən sonra Qərbdəkilər də gec-tez o cür anlayacaqlar".

Politoloq Tofiq Abbasov bu mövzuda danışarkən bildirdi ki, birincisi, bu proseslərin hamısında açıq-aşkar, aydın şəkildə kimin dost, kimin düşmən, bədxah olmasını özümüz üçün müəyyən etdik: "O qüvvələr ki, Azərbaycanın qələbəsinə, haqqın, ədalətin tərəfində olmasını qəbul etmirdilər, Xankəndidəki seçki və səsvermə onların hamısına bir mesaj idi. Yeni onlara bildiriş vermiş ki, Qarabağ məsələsi artıq bitib, yoxdur! Bu məsələnin nöqtəsini qoymuşuq və heç kəs bizi haqlı yolumuzdan döndərə bilməz! Biz bilirik ki, indi Ermənistanı silahlandırılar, bu ölkəyə fətvə verirlər, yeni eskalasiya kampaniyasına sövq edirlər. Həmin qüvvələr çalışırlar ki, rəsmi İrəvan Azərbaycanla bağlı barışmaz mövqedə olsun, sülh sazişi ilə bağlı proseslər ləng getsin və sair. Bunlar imperiyapərəst qüvvələr, neomüstəmləkəçi qüvvələr tərəfindən edilir. Onlara lazımlı olan budur ki, Qafqaz bölgəsinə yeni dövəmdə ekspansiya etsinlər. Bu, ilk növbədə

onlar tərəfindən tranzitlərə nəzarətin ələ keçirilməsi istəyi deməkdir. Eyni zamanda bu, həm də bölgədə hökmranlığı ələ keçirmək niyyətindən irəliləyən bir çalışmaları, istəklərdir". **T.Abbasov Qərb paytaxtlarının guya Rusiya və İranın ayağını Qafqazdan yıqışdırmaq niyyətində olması ilə bağlı fikirlərə də toxundu:** "Əslində onların məqsədi həm də Türkiyə ilə bağlı haqq-hesab çürütməkdir. Onlar Türkiyənin də əl-ayağını Qafqaz bölgəsindən yıqışdırmaq istəyirlər. Çünki Türkiyə bu bölgədə mövcuddur. Digər tərəfdən, Türkiyə Qarabağ məsələsində Azərbaycanın tərəfində idi. Kimlərsə Rəcəb Tayyib Ərdoğan, digər Türkiyə siyasətçilərinə "siz niyə Azərbaycanı dəstəkləyirdiniz", deyib irad bildirəndə onlar bildirirdilər ki, Azərbaycan haqq tərəfində olduğuna, dünya qanunvericiliyinin tələblərinin keşiyində durduğuna görə biz onu dəstəkləyirik. Ona görə yox ki, o bizim mütəfiqimizdir. Çünki Azərbaycan öz torpaqlarını işğaldan azad etmək, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin icrasını istəyir. Ona görə biz Azərbaycanı dəstəkləyirik. Əgər Azərbaycan işğalçı qüvvə olsaydı, biz onu dəstəkləməzdik, deyirdilər. Burada açıq-aşkar gördükdü ki, hansı qüvvə, hansı dövlət hansı dəyərlərin müdafiəsində durub. Ona görə də Prezidentin öz ailə üzvləri ilə birlikdə Xankəndidə səs verməsi həmin dairələrə bir daha bildirirdi ki, bu məsələlər bitib və biz sizinlə başqa dildə də danışmağa hazırıq! Yeni bizə güc tətbiq etmək, təzyiq göstərmək, bizi qıcıqlandırmaq cəhdlərinin heç bir effekti olmayacaq. Odur ki, həmin çevrələr görə bu hadisələrdən, o cümlədən 7 fevral səsvermə günündən, onun nəticələrindən nəticə çıxartsinlər". **Politoloq qeyd etdi ki, 7 fevral bizim üçün tarixi bir gün oldu:** "Biz gördük insanları necə coşqu ilə meydanlara toplaşdılar. Bu, həm də bizim insanlarımızın düşmənlər qüvvələrə, bədxahlara cavabıdır. Xalqımızın istəyi, mövqeyi ondan ibarətdir ki, biz heç vaxt haqq mövqeyimizdən əl çəkməyəcəyik. Biz hər zaman həqiqətin yanında olmuşuq, dünya qanunvericiliyinin tələbləri, normaları səviyyəsində özümüzü sağlam qüvvə olaraq təqdim etmişik, bundan sonra da həmişə öz duruşumuzu saxlayacağıq".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistan sərhədində Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının Azərbaycanla qarşı cəsusluqla məşğul olduğuna dair iddialar Ermənistandan sərhədi keçən Çexiya vətəndaşının Azərbaycan tərəfdə saxlanılmasından sonra bu iddialar artıb. Avropa İttifaqının Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Peter Mixalko X platformasında Aİ-nin ünvanına səslənən ittihamları təkzib edib.

"Təəssüf edirəm ki, son günlər Azərbaycanda bəzi KİV-lər Aİ-nin Ermənistandakı missiyasına qarşı tamamilə əsassız ittihamlar dərc ediblər. Mən vurğulayıram ki, EUMA mülki, silahsız bir missiyadır və onun mandatı riayət etməkdir", - deyə Peter Mixalko X platformasında qeyd edib.

"Missiyanın mövcudluğu sabitlik və inamın yaradılmasına töhfə vermək məqsədi daşıyır. Aİ Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh nişanlanmasına dəstək üçün səylərini davam etdirəcək", deyə o əlavə edib.

Dövlət başçısı televiziya-lara müsahibəsində Aİ-nin

ması üçün təzyiqdirmi? Ermənistanla assosiativ saziş imzalayan Aİ İrəvanın tərəfini seçməklə nə mesaj verir? Azərbaycanın "yox" dediği missiyanın gəlməsinin Aİ-Azərbaycan münasibətlərinə hansı mənfi təsirləri ola bilər?

Deputat Azər Badamov bu gərginlikdən itirən tərəfin Aİ olacağını söylədi:

"Avropa İttifaqının Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Peter Mixalko X platformasında Avropa İttifaqının ünvanına səslənən ittihamları təkzib etməsi gözənilən idi. Çünki o, Azərbaycana göndəriləndə Avropa İttifaqının bütün hərəkətlərinə haqq qatır."

Aİ-nin Bakıdakı canişini casusların müdafiəsində

Peter Mixalko X platformasında sərhəddəki müşahidəçilərin ünvanına səslənən ittihamları təkzib edib, amma...

dan istifadə etməyə cəhd göstərir. Bu da rəsmi Bakının bu quruma olan etibarını tamamilə sarsıdca bilər. Qərb hazırda bütün oyunlarını Ermənistan üzərindən qurur. Çünki qoca qitənin Azərbaycandakı bütün dayaqları sarsılıb. Peter Mixalko kimi

maqda olan yeni dünya nişanında Qərbin məqsədi özünün hərbi-siyasi bloku-nu mümkün qədər daha çox şərqlə doğru genişləndirməkdir. "Biz Avropanın müxtəlif qurumlarının ölkəmizə qarşı nə qədər qərəzli olduğunu, müxtəlif anti-Azərbaycan

Yayda yenə seçki ola bilər

Növbədənə prezident seçkisindən sonra ölkədə daha bir seçkinin keçiriləcəyi ilə bağlı müzakirələr davam edir. Belə ki, konstitusiyaya əsasən bu ilin noyabrında Azərbaycanda parlament seçkiləri keçirilməlidir. Lakin həmin seçkilərin COP29 tədbiri ilə üst-üstə düşməsi və bununla əlaqədar olaraq parlament seçkilərinin vaxtının dəyişdirilməsi ilə bağlı iddialar da var.

ReAL İH üzvü, iqtisadçı Natiq Cəfəri məsələni daha ətraflı şəkildə Yeniasabah.az-a müsahibəsində şərh edib:

- Sizcə, növbəti parlament seçkiləri nə vaxt keçiriləcək?

- Konstitusiyaya görə, parlament seçkiləri hər 5 ildən bir noyabr ayının ilk bazar günü keçirilməlidir. 2020-ci ildə növbədənə seçkilər olduğu üçün bu fevralda baş tutdu.

- O zaman bu ilin noyabrında parlament seçkilərinin keçirilməsi gözlənilir?

- Bəli, böyük ehtimalla, 2024-cü ilin noyabrında Milli Məclisə seçkilər olacaq.

- Bu ilin 11-24 noyabr tarixlərində ölkəmizdə irimiq-yaslı tədbir - COP29 baş tutacaq və Azərbaycana ən azı 80 min qonağın gələcəyi gözlənilir. Belə bir məqamda parlament seçkilərinin keçirilməsinin vaxtı dəyişdirilə bilər?

- Düşünürəm ki, önə çəkilə bilər, hətta yayda da ola bilər. Amma referendumun keçirilə biləcəyi ilə bağlı ehtimal da var. Deyilənə görə, hakimiyyət dairələrində referendum keçirilməsi də müzakirə olunur. Əgər referendum olsa və konstitusiyada qeyd olunan noyabr sözünü çıxarsalar, o zaman 2025-ci ilin fevralında, yeni növbədənə seçkilərin 5-ci ilinin tamamında seçkilər keçirilə bilər.

Peter Mixalko

müşahidə missiyası haqda danışmışdı: deyib ki, növbəti missiyanın göndərilməsi, təhlükəsizliyi artırmayacaq, əksinə, bu danışqlar formatı böyük sarsıntıya məruz qalacaq: "O danışqlar formatları ilə bağlı burada sual verildi. Minsk Qrupu "rəhmətə gedəndən" sonra indi Avropa İttifaqı öz rolunu oynamağa başlamışdır və biz bunu dəstəklədik. Mən şəxsən bir neçə dəfə bu haqda açıqlama vermişdim. Demişdim ki, biz bunu təqdir edirik. Ancaq əgər bizim arxamızda belə oyunlar gedəcəksə, onda bu formatın da gələcəyi şübhə altına düşəcək".

Yada salaq ki, Peter Mixalko bundan əvvəl də ölkədəki həbslərə siyasi rəng verməyə cəhd etmiş, Bakı isə bunu "əsassız və qərəzli" hesab etmişdi.

Aİ-nin mövqeyi onu göstərir ki, onlar Bakı ilə anlaşmaqda o qədər də maraqlı deyillər. Baş verən proses Bakıya Aİ ilə illərdir davam edən danışqların yekunlaş-

zandırmağı tapşırıb. Ona görə də Peter Mixalko avropalı casuslarını müdafiə edir. Ümumiyyətlə, bir sual yaranır. Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasının fəaliyyəti nədən ibarətdir? Azərbaycan öz ərazilərində suverenliyi təmin edib və Ermənistanla bir daha müharibə etmək istəmədiyini açıq şəkildə bəyan etdiyi halda onlar orda nə işlə məşğul olurlar? Təbii ki, bu sualın bir cavabı var. O da Azərbaycana qarşı casusluq etmək və Avropa İttifaqının çirkin planlarını reallaşdırmağa çalışmaqdır. Amma onlar unutmasınlar ki, Azərbaycan əsgəri özünün müəyyənləşdirdiyi şərti sərhədlərini göz bəbəyi kimi qoruyur. Çexiyalı kimi bir başqası da sərhədimizi keçməyə çalışsasa, onun da taleyi eyni olacaq".

Siyasi şərhçi Sona Əliyeva hesab edir ki, Qərb dairələri son kartlarından istifadə edir: "Qərbdəki bəzi dairələr öz maraqlarının icrası üçün Avropa İttifaqı kartın-

avantüristlər isə müvəqqəti gedişlərdir. Ən əsası, bu cür gedişlərlə Qərb nəbz yoxlamaı etməyə çalışır. Başa düşümlər ki, Azərbaycanın və onun dəmir iradəli liderinin iradəsini bu cür primitiv üsullarla sarsıtmaq çətindir. Qərb Azərbaycanın qəti və prinsipial addımları ilə çoxdan tanışdır. Ancaq bu dəfə vəziyyət fərqlidir. Hədəf Azərbaycanın xarici siyasət istiqamətini dəyişdirməyə cəhddir. Fəqət, Bakı nə İrəvandır, nə də Kiyev. Biz avantürist siyasəti gedişlərdən çox uzaqda-yıq. Dövlətçilik və milli maraqların təmini Azərbaycan üçün hər şeydən önəlidir. Bakının addımlarına zidd fəaliyyətlər olarsa, o zaman biz Avropa İttifaqı ilə münasibətlərimizə də yenidən baxa bilərik. Avropa İttifaqının bizə qarşı ikili standartlar siyasəti dəyişməzsə, o zaman bu münasibətlər qeyri-müəyyən müddətə dondurula bilər".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə isə qeyd etdi ki, formalaş-

qətnamələri, sanksiya çağırışlarını, Avropa İttifaqı-Ermənistan hərbi-siyasi əməkdaşlığının artırıldığını gördük. Üstəlik, Aİ müşahidəçilərinin mandatı 2 illik uzadıldı. Maralıdır ki, bu 2 il ərzində Azərbaycan-Ermənistan sərhədində hər hansı mühüm toqquşma baş verməyib. Bununla yanaşı, Azərbaycan öz sərhədlərini tam olaraq təhlükəsiz hala gətirməyi bacarıb, Qarabağda qondarma rejimi ləğv edib, suverenliyi və torpaq bütönlüyünü bərpa edib. Minsk Qrupu 30 il "status-kvo"nun, yeni Ermənistanın işğal siyasətinin davamına xidmət etdiyi kimi indiki şəraitdə müşahidəçilər də da eynilə Ermənistanın təhlükəsizliyinə, hərbi gücləndirilməsinə xidmət edir və casusluq fəaliyyəti məhz ermənilərin milli maraqlarına, o cümlədən Qərbin regional yayılma məqsədlərinə xidmət edir. Lakin bu, qətiyyə Cənubi Qafqazın maraqlarına, buradakı regional sülhə töhfə vermir və Ermənistanı Azərbaycanla sülh müqaviləsindən yayındırır. Beləliklə, Av-

ropanın rəsmiləri sülh çağırış etsələr də, onların Ermənistan-dakı hazırkı davranışları sülh perspektivlərini yoxa çıxır. Bu, öz növbəsində Azərbaycan-Avropa İttifaqı arasındakı münasibətləri də təhdid edir. Prezident İlham Əliyev bəyan edib ki, Avropa təşkilatları ölkəmizə qarşı qərəzi, sülh perspektivlərinə təhdidlərini davam etdirərlərsə, Azərbaycan Avropa Şurasını və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə tərk edə bilər. Bu, Avropanın enerji təhlükəsizliyini birbaşa narahat etməlidir. Çünki Azərbaycan üzünü şərqə (Avrasiya İqtisadi Birliyinə, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına, Türk Dövlətlərinin ortaq iqtisadi məkanının genişləşdi-

rimləsinə və s. istiqamətlərə) döndərsə, bu, Qərb üçün enerji zəngini Xəzərin açarı rolunda olan mərkəzi Bakının itirilməsi demək olacaq. Bu ssenari Rusiyanın bölgədə təsirinin artması və Ermənistan üçün daha çox təhdid demək olacaq. İkinci ssenari isə Avropanın 7 fevral seçkisindən nəticələrini tanıyaraq, müvafiq əməkdaşlıq istiqamətində, o cümlədən Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndəliyinin bərpası üçün müvafiq addımlar ataraq gərginliyi azaltmasıdır ki, bu, hər iki, hətta hər üç (Avropa İttifaqı, Azərbaycan, Ermənistan) tərəf üçün sərfəli olacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Putinin Türkiyə səfəri yenə alınmadı - iki mühüm izah

Ekspert: "Səfərin yeni tarixinin müəyyənləşdirilməsi bəhanədir, ümumiyyətlə, bu görüş baş tutmayacaq"

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Türkiyə səfərinin təxirə salınma səbəbi bəlli olub. Bu barədə "Reuters" xəbər agentliyi məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, Putinin Ankaraya səfərinin ləğv olunması Rusiyada keçiriləcək seçki təqvimini ilə əlaqədardır. "Sözgedən səfərin aprel sonu, ən tez mayın əvvəlində baş tutması planlaşdırılır", - agentlik əlavə edib.

Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov isə qeyd edib ki, Putinin Türkiyə səfəri zamanı Rusiya ilə Türkiyə arasında iqtisadi və ticarət əlaqələrlə yanaşı, Ukrayna da daxil olmaqla, regional məsələlər müzakirə olunacaq. Bundan əvvəl Kremlin xarici siyasət müşaviri Yuri Uşakov Putinin fevralda Türkiyəyə səfəri üçün hazırlıqların

getdiyini açıqlamışdı. **Siyasi şərhçi Heydər Oğuzun** fikrincə, səfərin yeni tarixinin müəyyənləşdirilməsi bəhanədir. Putinin Türkiyəyə səfəri, ümumiyyətlə, baş tutmayacaq. O, "Yeni Müsavat"a açıqlamasında fikirlərini belə əsaslandırır: "Məlumdur ki, ABŞ prezidenti Co Bayden Türkiyəyə "F-16"ların verilməsi

barədə təklifini yanvarın 27-də senata göndərmişdi. Senat bu təklifə etiraz etməsə, 15 gündən sonra bu məktub qətnə kimi qüvvəyə minəcək. Yanvar ayının 31 gündən ibarət olduğunu düşünsək, bu 15 günlük müddət fevralın 11-də tamamlanır. Yeni Putinin Türkiyəyə planlaşdırılan və artıq təxirə salınan səfərindən 1 gün qabaq. Təbii ki, belə bir zamanda Rusiya liderinin qardaş ölkəyə səfəri uyğun olmazdı. Çünki "F-16"lar NATO-nun cənub qanadını gücləndirmək üçün verilir. NATO-nun cənub qanadının avanqardı isə Türkiyədir və

bu qanadın gücləndirilməsinin məqsədi Rusiyanı Qara dənizdə sıxışdırmaq mənasına gəlir.

Nəzərə alsaq ki, ABŞ-ın Suriyadan çəkilməsi və Şimali İraqda Tələbani aşirətindən uzaqlaşması kimi məsələlər də gündəmdədir, ABŞ-ın bu addımlarından sonra Türkiyənin Rusiyanın yanında yer almasının heç bir mənası qalmayacaq. Türkiyə hazırda milli maraqlarını təhdid edən PKK məsələsində də öz istədiyini əldə etmiş kimi görünür".

Bəs Rusiya Türkiyə-ABŞ yaxınlaşmasına necə reaksiya verə bilər?

Siyasi şərhçi deyib ki, bütün bu hadisələrdən sonra Rusiyanın əsasən 2 istiqamətdə Türkiyəyə təzyiq etmək imkanları var: "Bunlardan biri Suriya, digəri Cənubi Qafqaz sahəsidir. Cənubi Qafqazda Türkiyənin əsas müttəfiqi bizik. Deməli, Rusiyanın möhtəməl təzyiqləri Azərbaycana ola bilər. Məsələyə bu aspektdən baxanda Azərbaycanda seçkilərin növbədənəknar keçirilməsi və Ankaranın Putinin səfərinə məhz seçkinin bitməsi ərəfəsində rədd cavabı verməsi də təsadüfə oxşamır".

Heydər Oğuz həmçinin xatırladı ki, prezident seçkisindən qısa müddət əvvəl Prezident İlham Əliyev rəs-

Erməni xalqı nə istəyir?

"Biz tarixi ədalət arzusunu dövlətimizin əsasına qoymuşuq, amma tarixi ədalətin nə olduğunu formalaşdırmamışıq. Ermənistanda müxtəlif siyasi qüvvələr və qruplar "tarixi ədalət" dedikdə tamamilə başqa şeyləri başa düşür".

"Yeni Müsavat" bildirir ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan fevralın 7-də Milli Assambleyanın iclasında bildirib.

Baş nazir deyib ki, biz müstəqilliyimizin ilk illərindən başlayaraq hadisələrin sonrakı inkişafı ilə bitən faciəvi şəraitə görə indi əlimizdə olan nəhəng məlumatları emal etməli və dərk etməliyik.

"Mən bu barədə 2020, 2021, 2022-ci illərdə danışmışam. Məqsəd ondan ibarətdir ki, dövlətimizin məzmununda mövcud olan daxili ziddiyyətləri, fikr ayrılıqlarını müəyyən edərək, onlarla üzləşməli, bunun nə demək olduğunu başa düşməliyik. Qeyd edək ki, siyasi mətnlərdə aşağıdakılar var - icra və nəticə. Həmin bəyannamənin preambulasında üç əsas istiqamət öz əksini tapıb ki, bunlardan biri erməni xalqının arzuları, tarixi ədalət, üçüncüsü isə Dağlıq Qarabağ məsələsidir. Bəs tarixi ədalət nədir? Üstəlik, tarixi ədalətin şərhləri fərqli ola bilər və bütün problem budur.

Erməni xalqı nə istəyir? Erməni xalqı Argentinada, ABŞ-da, Rusiyada, İranda, İsraildə yaşayır, orada yaşayan erməni xalqının arzularının eyni olduğuna əminikmi? Əgər buna əminiksə, o zaman bu harada formalaşmış?

Dağlıq Qarabağ və Ermənistan Respublikasının birləşdirilməsi qərarı nə deməkdir? Gələcəkdə siyasətimizi buna əsaslandıracaq? Əgər belədirsə, biz hansı dünyadan danışırıq? Bu, o deməkdir ki, sülh mümkün deyil. Bu müzakirənin başqa bir şeylə əlaqəsi yoxdur, bizim müzakirəmizdir. Biz bu günü-müddən, sabahımızdan, gələcəyimizdən danışırıq", - deyər Paşinyan bildirib.

mi media qurumlarına verdiyi müsahibədə maraqlı bir fikir söyləmişdi: "Real" TV-nin rəhbəri Mirşahinin bir sualını cavablandırarkən demişdi ki, Azərbaycan çətin anında nə Çinə, nə Rusiyaya, nə də baş-

qa bir dövlətə üz tutmaz. O, bu durumla qarşı-qarşıya qalsa, əsas dəstəyi Türkiyədən gözləyər. Zənnimcə, İlham Əliyevin sözündən fikirləri hazırkı duruma əvvəlcədən verilmiş cavabdır".

Paşinyanın növbəti hoqqası: "Cənubi Qafqaz Avropa Birliyidir..."

Ermənistan lideri Qərbin regiona yerləşdiyini açıqlayıb və Kremlə eyham vurub; ekspert isə bu açıqlamanı daxili auditoriyaya hesablanmış mesaj hesab edir

"Cənubi Qafqaz mahiyyətə Avropa Birliyinin (AB) regionudur". "Yeni Müsavat"ın verdiyi xəbərə görə, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan parlamentdə "Hökumət saati"nda deyib. "Regionumuzda çox mühüm dəyişikliklər baş verib, daha doğrusu, Gürcüstan Avropa İttifaqına üzv olmaq üçün rəsmi namizəd statusu alıb. Bizim iki qonşumuz bu statusa malikdir (o cümlədən Türkiyə).

Əgər biz əvvəllər deyirdik ki, "AB haradadır, bizim regionumuz haradadır?", indi AB əslində və mahiyyət etibarilə bizim regionumuzdur. Biz bunu nəzərə almalıyıq", - deyər o qeyd edib. Ermənistan hökumətinin başçısı bu fikirləri Al-nin regionda yerləşməsinə işarə edib. Gürcüstan və Türkiyənin üzvlüyə namizəd olması ilə yanaşı, Ermənistan sərhədlərində AB-nin mülki missiyası yerləşib, patrul xidməti genişlənməkdədir. Habelə, Paşinyan hökuməti ümid edir ki, gələcəkdə ölkədə AB-yə üzvlük üçün namizəd statusu qazana bilər. Eyni zamanda Ermənistanla bu qurum

arasında ticarət dövriyyəsi artıb. Ötən il Ermənistanın Fransa ilə ticarət dövriyyəsi 53%, Almaniya ilə 40%, Hollandiya ilə 44% artıb. Ümumilikdə 9 ay ərzində Al ilə ticarət dövriyyəsi 40% artaraq 2,1 mlrd. dollara çatıb. Beləliklə, Al Ermənistanın Rusiyadan sonra ikinci ən böyük ticarət tərəfdaşı olub.

Həmçinin AB bu ölkəyə 2.5 milyard avro vəd edib. Avropa İttifaqı (Al) Ermənistanı hərbi-texniki missiya göndərəcək. Avropa Parlamentində Paşinyanın ayaqüstə alışıqlanmasını

da xatırlasaq, deyər bilərik ki, Qərb Ermənistan üzərindən Cənubi Qafqaza yerləşməyə cəhd edir. Tərəflər arasındakı münasibətlərin təməli 2017-ci ildə imzalanmış Hərtərəfli və Genişləndirilmiş Tərəfdaşlıq Sazişidir. Ancaq Kreml bütün bunlara sərt cavab verir. Hətta rəsmi Moskva açıq surətdə bəyan edir ki, Al Rusiyanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaq istəyir. Lakin buna nail olmaq elə asan deyil. Rusiyanın həm regionda, həm Ermənistanın özündə ciddi təsir imkanları

mövcuddur. Gürcüstan Al-yə namizəd statusu əldə etsə də, Rusiya ilə əlaqələri xeyli dərəcədə kövrək, ehtiyatlıdır. O baxımdan Ermənistanın baş nazirinin dediklərinə nə qədər həqiqət payı var? Paşinyan bu bəyanatla Qərbə meyl edən Ermənistanın regionda tək olmadığını demək istəyib, yoxsa ölkəsinin strateji kursuna eyham vurub? Ümumiyyətlə, Ermənistanın Al-yə yaxınlaşması onun üzvlüyünə qədər gətirib çıxarmayacaqmı?

"Rusiya Ermənistanı ictimai hücumlar və tənqidlər əvəzinə KTMT-dəki işlərin vəziyyətini müzakirə etməyə çağırır". Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Aleksandr Pankin RİA-ya müsahibəsində deyib. Diplomata qeyd edib ki, hər kəs KTMT-nin fəaliyyətinin və onun hərbi-siyasi birlik kimi səmərəliliyinin daha da təkmilləşdirilməsində maraqlıdır. "Təbii ki, buna Ermənistanın tezliklə təşkilat daxilində normal və tam hüquqlu işinə qayıtması kömək edəcək. Təəssüf ki, erməni müttəfiqlərimiz indiyə qədər həqiqətən də ondan uzaqlaşmışlar", - Pankin vurğulayıb. Göründüyü kimi, Rusiya-Ermənistan qopması davam edir. "Yeni Müsavat"a danışan **politoloq Murad Sadəddinov** hesab edir ki, Paşinyanın fikirləri Rusiyaya mesaj deyil. Onun fikrincə, erməni baş nazir öz elektoratına mövqeyini nümayiş etdirib: "Hökumət başçısı daxili auditoriyaya Avropa Birliyinə yaxın olduğunu nümayiş etdirir. Çünki onun rəqibləri ruspərəst qüvvələrdir. Paşinyan öz elektoratını gücləndirmək üçün Qərbə inteqrasiya təbliğatını gücləndirir". **Ekspertə görə, Paşinyan xalqa Qərblə Rusiyanın fərqi təqdim edir:** "Demək istəyir ki, mən sizi Avropaya, inkişafa aparıram, müxalifət gəlsə, Ermənistan yenidən Rusiyanın qucağına qayıdacaq. Digər tərəfdən, Rusiyanın Ukraynada zəifləməsi faktoru var. Sözde

Rusiya, işdə əvvəlki deyil. Ona görə Ermənistanı cəzalandırmaq üçün əvvəlki imkanları qalmaq. Bundan sonra rəsmi İrəvan istifadə etməyə çalışır. Ermənistanda antirus əhval-ruhiyyəsi gücləndiyi üçün Paşinyan Avropa İttifaqının bölgədə olduğu barədə mesajlar verməyə başlayıb".

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, Qərbin Ermənistanı münasibətdə loyal siyasətini görürük: "Onlar çalışır ki, Cənubi Qafqazda Ermənistanı ciddi şəkildə dəstək versinlər. Qərbdəki erməni lobbisinin də bunda rolu az deyil. Ermənistan bu gün əsasən Rusiya hesabına iqtisadi inkişafa nail ola bilib. Təbii ki, bu da Rusiyaya qarşı sanksiyalar hesabına və bunun nəticəsində Ermənistanı fəaliyyət göstərən erməni şirkətləri sayəsində mümkün olub. Ermənistanı son 2 il ərzində əhəmiyyətli iqtisadi artım sanksiyalardan yayınma hesabına olub. Təbii ki, bütün bunları Qərbdəki mərkəzlər bizdən də yaxşı bilir. Yaxşı bilirlər ki, Ermənistan qadağan olunan məhsulları Rusiyaya ötürür. Sadəcə, marağında deyillər ki, buna görə Ermənistanı cəzalandırırsınız. Maraqlıdır ki, Ermənistan iqtisadi baxımdan bundan qazansın və Cənubi Qafqazda mövqelərini möhkəmləndirsin".

✉ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Traktorlar şəhərdə

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Tanklarla hücumu keçir komsomol, Təbiət təslim ol, düşmən, təslim ol!"
(Səməd Vurğun)

Dünən Bakıda havanın temperaturu Selsi ilə (bunu mütləq göstərməliyik, çünki Farengeyt ölçü sistemi də vardır) 23 dərəcəyə qalxmışdı. Fevral ayı üçün o qədər normal görünmürdü, məhz bu baxımdan həmkarlarımız hava bürosuna üz tutmuşdular, orada belə absurd cavab alınmışdır: "Cənubdan isti hava axınları ölkəmizə daxil olmuşdur, isti ona görədir".

Mənasız izahatdır. Umayra xanım iş başında qalsaydı, yəqin daha dəqiq açıqlama verilərdi. Yoxsa ki, havanın isti olmasının isti hava axınına bağlı olduğunu nənəm də söyləyər. Güclü mütəxəssis səbəbləri daha dərinə izah etməyə borcludur. İlk növbədə bu sualın cavabı tapılmalıdır: cənubdan isti hava axınları hansı məqsədlə ölkəmizə gəlir? Niyə məhz indi gəlir? Bəlkə onları dəvət edən, çağıran olmuşdur?

Şübhəsiz, belədir. Hökumətimizin atalıq qayğısının nəticəsində isti hava axınları fevralda ərazimizə daxil olur. Mayda ilıq hava axınları, iyul-avqustda sərin meh, təmiz şəh kimi iqlim normaları təmin edilir.

Əgər diqqət eləsəniz, ətrafımızdakı bütün dövlətlərdə iqlimin zibili çıxıbdır. Rusiya soyuqdan donur, İranda qum fırtınası Qum mollalarının gözüne dolur, Gürcüstanda sellər, Ermənistanda sürüşmə... Hansını yazasan, birdimi, beşdimi?

Ümumiyyətlə, bütün dünyada iqlim dəyişir. Hətta bu yaxında alimlər təklif etdilər ki, qasırgalara yeni dərəcə verilməlidir, onların dağıdıcılıq gücünü köhnə şkalə dəqiq göstərmir. Yeganə bizim 9 iqlim qurşaqlı vətənimizdə hava xoşdur. İqlim qurşağı hər ölkənin belindəki kəmərimizdir, nə qədər çox olsa ölkənin şalvarı düşür. Şair demişken, havaya baxıram, hava məxsusdur, gəzdirdim oyaqlar yadıma düşdü...

Sözümün canı odur ki, əgər bu iş qlobaldırsa, bütün planetdə hava korlanırsa, bizdə niyə korlanmır? Bəlkə hökumət sərhədi pis havanın üzünə bağlamışdır? Yox. Sadəcə, biz havanın yaxşısını götürüb pisini atırıq. Gömrükdə, sərhəd qoşunlarında, hava qüvvələrində, xüsusi təyinatlılarda, dəniz ordumuzda bunun üçün özəl təqatlar yaradılıb.

Ona görə də təzəlikcə belə xəbər oxuduq: "Deputatın oğlu Londondakı evini satdı". Əcəb eləyib. London niyə yaşamaq yer olsun? Bütün günü yağış, çiskin, duman... Dumanlı Albionda sarayın olmaqdansa, Bakının Günəşlisində daxmada yaşamağı tercih edirik. Yaşamaq yanmaqdır, yanasan gərəkl!

Söz xaricdən düşmüşkdən, oradakı kəndli üsyanları haqda fikirlərimi yazmaq istəyirəm. Bunun özü də bizim nə qədər irəli getdiyimizi göstərir.

Yəqin hamınız traktor, kotan və sairə ilə şəhərlərə yürüş edən fermerləri xəbərlərdə görmüsünüz. Avropanın az qala bütün ölkələri kəndlilərin etiraz hərəkətinə qərğ edilmişdir. Bəzi yerlərdə mal peynini daşıyıb şəhərin baş meydanına tökürlər. Kəndlilər hökumətlərin aqrar siyasətindən narazıdır. Bəs bizdə niyə kəndli hər şeydən razıdır? Çünki lazım gəlsə hər şeyi onun əvəzindən hökumət edir. Torpağı əkmək, turpu yığmaq, inəyi sağmaq... Hər şey. Nəticədə kəndlilərimiz bekarçılıqdan gəlib paytaxtda taksi sürürlər.

Eyni zamanda şəhərə traktor yürüşləri mənə uşaqlığıma xatırlatdı. İndiki cavanlar bilməz, sovetin vaxtında, 70-80-ci illərdə Azərbaycanın kənd təsərrüfatı rayonlarında, hər payız məhsul bayramı tədbiri olurdu. Bu zaman traktorlar, kombaynlar rayon mərkəzindən parad fəson keçid, yürüş edirdi. Lafetin üstündə inək sağan kim, pambıq yığan, üzüm dərən... Əməllə küçə teatrı, maskarad düzəldilirdi. Raykom katibi tribunada durub əl edirdi, camaat maraqla tamaşaya dururdu, uşaqlar dombalaq asır, əylənirdilər.

Hesab edirəm indi həmin ənənəni dirçəltməyin zamanıdır. Bununla biz Avropaya nümunə də veririk. Qoy traktorun şəhərə yalnız pis məqsədlə gəlmədiyini görsünlər.

İndi söz əlaqədar traktoristlərimdir.

İranın İrəvandakı səfiri, Azərbaycana qarşı zaman-zaman açıqlamalar verən Mehdi Sobhani Hindistan silahlarının İran ərazisindən Ermənistan tranziti məsələsini yenə "öz arşını" ilə şərh edib.

"Yeni Müsavat" "Sputnik Armenia"ya istinadən xəbər verir ki, **Mehdi Sobhani** bu barədə keçirdiyi mətbuat konfransında danışıb. O bildirib ki, Tehran Ermənistan regional sülhə töhfə verəcək istənilən yardımı göstərməyə hazırdır: "Əminəm ki, regionda qüvvələr balansı sülhə gətirib çıxaracaq". Səfir bəyan edib ki, İran Azərbaycandan çox, Ermənistan ərazisindən Qara dənizə gedən yola üstünlük verir: "Ermənistanın tranzit müddəti Azərbaycandan iki gün azdır. Eyni zamanda Ermənistan yollarının infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var və tranzit tarifləri cüzi endirimdən istifadə edə bilər". "İran hərbi və siyasi fəaliyyəti ilə Cənubi Qafqazda sərhədlərin dəyişdirilməsinin əleyhinə olduğunu nümayiş etdirdi. Dünyada "dəhliz" sözü adətən sadəcə nəqliyyat marşrutu kimi başa düşülür, lakin bu regionda bu anlayış, görünür, tamamilə başqa cür qəbul edilir", - səfir iddia edib. Diplomatin sözlərinə görə, İranın bu məsələdə mövqeyi çox aydındır və Tehran bunu həmişə vurğulayıb ki, yollar keçirdiyi ölkənin suverenliyi altında olmalıdır.

İranın Azərbaycandakı səfiri Seyid Abbas Musəvi isə bundan təxminən iki il əvvəl həmkarından fərqli açıqlama verərək demişdi ki, Hindistan, İran, Azərbaycan, Gürcüstan, Qara dəniz və Avropanı əhatə edəcək yeni nəqliyyat dəhlizinin aktivləşməsi üçün gərəkən çalışmalar həyata keçirilir. Bu mövzuda politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib ki, İranın Ermənistandakı səfirinin "Ermənistanın tranzit müddəti Azərbaycandan iki gün azdır" fikri onun beyin məhsulu deyil, Tehrandan ötürüldü: "Demək, İranın istəyinin hansı istiqamətlə bağlı olduğu aşkardır. Ancaq məsələ burasındadır ki, Ermənistan Azərbaycandan fərqli olaraq nəqliyyat dəhlizi üçün gərəkən infrastruktur formalaşdırmaı, maliyyəsi yoxdur. Bunu Ermənistanı tərifiylən İranın bu ölkədəki səfiri də etiraf etmək məcburiyyətində qalıb". Onu da deyək ki, Şimal-Cənub magistralı tikil-

Mehdi Sobhani

İran səfirinin iki dəhlizdən Azərbaycana həmləsi

Tehranın İrəvandakı elçisi hesab edir ki, Ermənistanın tranzit müddəti Azərbaycandan iki gün azdır; **Qabil Hüseynli**: "O yoldan Batuma çıxmaq üçün ən azı 10 il vaxt və..."

məyib, hətta İranla Ermənistanı birləşdirən müasir yol belə yoxdur. Çünki hazırda Gorus-Qafan yolunun mühüm hissəsi Azərbaycanın nəzarətindədir. 2018-ci ildən Ermənistan hakimiyyəti Fars körfəzi-Qara dəniz dəhlizinin yaradılmasından danışır. Amma İrəvan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizində bu mühüm layihənin həyata keçirilməsi üçün heç bir iş görməyib. Bunun nəticəsidir ki, Şimal-Cənub magistralı hələ tikilməyib və İranla Ermənistanı birləşdirən müasir yol belə yoxdur.

Hindistan və Ermənistan arasında İrandan keçən ticarət yolunun 2024-cü ilin may ayına kimi açılması nəzərdə tutulur. Bu barədə Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Vahan Kerobyanyan məlumat açıqlayıb: "Məqsədimiz budur ki, Hindistanın Mumbay limanından Ermənistan İrandan Çabahar limanı vasitəsilə keçməklə düzgün fəaliyyət göstərən ticarət marşrutunun olması üçün bu ilin may ayına qədər bütün məsələləri həll edək". Qeyd olunub ki, ticarət yolunun açılması Ermənistan, Hindistan, İran, daha sonra Gürcüstan və Avropa İttifaqı ölkələrinə və əks istiqamətdə ticarət dövriyyəsinə

kəskin artıracaq. Lakin İrəvanda aydınlıq gətirmirlər ki, Ermənistan-İran sərhədindən yüklər Gürcüstana qədər necə daşınacaq: Ermənistanın dəmiryol sisteminin İran sistemi ilə əlaqəsi yoxdur - sovet dövründə Naxçıvan vasitəsilə təmin olunan əlaqə çoxdan ermənilərin özləri tərəfindən sıradan çıxarılıb. Avtomobil yolu gəlincə, Ermənistan-İran sərhədindən Gürcüstan sərhədinə qədər geniş avtomagistralın tikintisi layihəsinin icrasına 2009-cu ildən başlanıb, hələ heç yolun 30 faizi belə hazır deyil. Müxtəlif xarici qurumlardan alınan kreditlər hesabına yolun bir neçə hissəsində tikinti işlərinə başlanılıb, lakin aşkarlanan korrupsiya faktları üzündən hələ də tikinti tamamlanmayıb.

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, iranlı səfir səriş-təsizlik və başıboşluq edib. Onun sözlərinə görə, Ermənistanın relyefi dağlıqdır, şosse yolu çəkmək isə milyardlarla dollara başa gəlir: "Üstəlik, o yoldan Batuma çıxmağa yol çəkməyə ən azı 10 il vaxt lazımdır. İlk növbədə bunu hesablamaq lazımdır. Əgər həmin yol 10 il sonra yekunlaşacaqsa, deməli, Hindistan və

İranın əleyhinə çıxdığı Orta dəhlizə əngəl olmaq, könül bulandırmaq cəhdidir. Əvvəla, bu ideyanı reallaşdırma bil-məyəcəklər. Dediym kimi, buna böyük pullar lazımdır. İkincisi, səfir Sobhani böyük qələt edir, guya Ermənistan-dan keçən yol bizdən iki gün qısa imiş... Müxtəlif dağ silsilələrini, bəzi yerlərdə qar səbəbindən fasilələri nəzərə alsaq, zaman etibarını ilə Ermənistan yolu üstünlük qazandıra bilməz". **Q.Hüseynli hesab edir ki, Azərbaycandan keçən dəmiryol və şosse yolu Avropaya gedən yüklərin daşınma müddətini iki dəfə aşağı salıb:** "Əgər Çin Rusiya ərazisi ilə yükləri Avropaya 24 günə çıxara bilirdisə, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu vasitəsilə Pekindən çıxan qatar 12 gün sonra Londonda olur. Üstəlik, həmin yüklərin maliyyə dəyəri aşağı düşür. Məsələn, Rusiyadan keçən yol 100 dollara başa gəlirdisə, Azərbaycandan keçəndə 50 dollar olur. Beləliklə, bu cür kəskin rəqabətin mövcud olduğu şəraitdə İran səfirinin mürəkkəb ərazilərdən iki gün tez Qara dənizə çıxmaq fikirləri səriş-təsizlikdir və buna istehsalı təbəssümlə cavab vermək olar".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

7 fevral Azərbaycanda növbədənəkar prezident seçkisi yüksək səviyyədə baş tutdu. Mərkəzi Seçki Komissiyası seçkidə respublika üzrə seçicilərin 76,73 faizinin iştirak etdiyini açıqlayıb. Seçki nəticələrinin 93,3 faizinin nəticəsi elan edilib. İlkən nəticələrə görə, hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının Prezidentliyə namizədi İlham Əliyev 92,05%, namizədləri özü tərəfindən irəli sürülən Zəhid Oruc 2,19%, Böyük Azərbaycan Partiyasının namizədi Fazil Mustafa 2%, Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri Qüdrət Həsənoğlu 1,76%, Milli Cəbhə Partiyasının namizədi Razi Nurullayev 0,8%, Böyük Azərbaycan Partiyasının namizədi Elşad Musayev 0,67%, namizədləri özü tərəfindən irəli sürülən Fuad Əliyev isə 0,53% səs toplayıb.

7 fevral seçkilərində Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası ABŞ-in "Oracle Advisory Group" təşkilatı ilə birgə 40 seçki dairəsi üzrə 500 seçki məntəqəsində, Rəy Monitoring Mərkəzi 33 seçki dairəsi üzrə 200 seçki məntəqəsində, "Sosioloji Tədqiqatlar Mərkəzi" MMC 25 seçki dairəsi üzrə 125 seçki məntəqəsində "exit-poll" keçirib. "Exit-poll" nəticələrinə görə, seçicilər azad şəkildə iradələrini nümayiş etdiriblər. Keçirilən exit-polların açıqladığı nəticələrlə MSK-nın açıqladığı ilkən nəticələr arasında cüzi fərq olub. Bu da seçkinin demokratikliyinin daha bir sübutu hesab edilir.

Seçkinin qalibi İlham Əliyev seçkinin Xankəndi və Şuşada da keçirilməsinin Azərbaycan xalqı üçün tarixi əhəmiyyət daşıdığını deyib. Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Baş katibi Sergey Lebedev qəbul edən dövlət başçısı seçkinin ilk dəfə Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü təmin olunmuş şəkildə ölkəmizin bütün ərazisində keçirildiyini qeyd edib.

Seçkinin ilkən nəticələri bəlli olduqdan dərhal sonra seçkidə məğlub olan namizədlər qalib İlham Əliyevi təbrik edən bəyanatlarla çıxış ediblər. Namizədlərin hər biri bəyanatlarında seçkinin nəticələrini tanıdıqlarını ifadə edərək qarşıdakı dövəmdə Prezident İlham Əliyevə ölkənin inkişafı üçün uğurlar diləyiblər.

Bu seçkiləri fərqləndirən daha bir yenilik də dünən yaşanıb. Belə ki, prezidentliyə namizəd olmuş şəxslər dünən İlham Əliyevə zəng edərək onu seçkinin qalibi olması münasibətilə təbrik ediblər və prezidentlik fəaliyyətinə uğurlar arzulayıblar.

İlkən nəticələr elan olundandan sonra dünyanın bir çox dövlətlərinin liderlərindən İlham Əliyevə təbriklər ünvanlanmağa başlayıb. 7 fevralda Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Özbəkistan prezidenti Şavkat Mirziyoyev, Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko, Macarıstanın baş naziri Viktor Orban Prezident İlham Əliyevə telefon açaraq təbrik ediblər. Həmçinin İraq prezidenti Əbdüllətif Camal Rəşid, Serbiya Respublikasının prezidenti Aleksandar Vuçiq Azərbaycan prezidentini təbrik ediblər.

Fevralın 8-də Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Bu barədə Azərbaycan Prezidentinin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb. Vladimir Putin İlham Əliyevə prezident seçkilərində qələbəsi münasibətilə təbriklərini çatdırıb, ona Azərbaycanın inkişafı və xalqımızın firavanlığı naminə prezidentlik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Prezident İlham Əliyev göstərilən diqqətə və təbriklərə görə Vladimir Putinə minnətdarlığını ifadə edib. Dövlət başçıları müttə-

Seçkinin nəticələrinə yerli və beynəlxalq reaksiyalar

Namizədlər İlham Əliyevə zəng etdilər

fiqlik və strateji tərəfdaşlıq əlaqələrimizin müxtəlif sahələrdə bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliklərini bildirib, əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı məsələləri müzakirə ediblər.

Fevralın 8-də Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib prezident seçkisində inamlı qələbə qazanması münasibətilə təbrik edib, uğurlar arzulayıb.

Fevralın 8-də Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng edərək yenidən seçilməsi münasibətilə təbrik edib məhsuldar fəaliyyət arzulayıb.

Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski isə X platformasındakı səhifəsində Prezident İlham Əliyevi yenidən prezident seçilməsi münasibətilə təbrik edib, fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. Ukrayna ilə Azərbaycanın strateji əlaqələrinin bundan sonra da möhkəmlənməsinə əminliyini bildirib.

Ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların da əksəriyyəti seçkilərdə qalibiyyəti münasibətilə İlham Əliyevi təbrik eləyən bəyanatlar yayıblar. Məsəvat Partiyası və AXCP istisna olmaqla siyasi mövqeyindən asılı olmayaraq bütün partiyalar ayrı-ayrılıqda bəyanatlarla İlham Əliyevi seçkidə xalqın böyük etimadını qazanması münasibətilə təbrik ediblər.

Məsələn, AÇ Partiya 7 fevral növbədənəkar prezident seçkisinin nəticələri barədə bəyanatında bildirib: "Azərbaycan öz müasir tarixində bir sıra mərhələlərdən keçmişdir. Müstəqillik əldə etdikdən sonra hüquqi və siyasi sisteminin formalaşması istiqamətində tələtəmlər yaşamışdır. Bu müddət ərzində Vətənin ən böyük problemi işğal amilinin ortadan qaldırılması idi. 2020-ci il 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi və 2023-cü il antiterror

əməliyyatları ilə Ermənistanın işğalına son verilmiş və ərazi bütövlüyümüz təmin edilmişdir. Azərbaycan siyasi mühitində bunu edə biləcək istənilən siyasi qüvvə və lider əlbəttə ki, xalqın gözündə etimad əldə edəcəkdir. Biz də siyasi qüvvə olaraq, AÇ Partiya olaraq bu reallığı inkar edə bilmərik. Siyasi və ideoloji fərquimizə və siyasi olaraq münasibətlərimizin müxalifət-iqtidar xarakterinə baxmayaraq yuxarıda qeyd etdiyimiz yolun məntiqi nəticəsi olaraq son prezident seçkisinin nəticələrini tanıyır, qalib İlham Əliyevi təbrik edir, ona milli dövlət quruculuğunda uğurlar arzu edirik. Hesab edirik ki, bu siyasi reallıq ölkənin daxili siyasi mühitinin daha da sağlamlaşmasına müsbət təsir edəcək. Xalqımız, dövlətimiz üçün xeyirli olsun".

Seçkinin monitorinqini həyata keçirən beynəlxalq müşahidəçilər prezident seçkisi apardıqları monitorinqin yekunlarına dair brifinqlər keçiriblər. **TÜRK PA Müşahidə Missiyasının rəhbəri Osman Mesiten bildirib ki, Azərbaycanda seçkilər konstitusiyaya və Seçki Məcəlləsinə uyğun həyata keçirilib:** "Azərbaycanda keçirilən seçkilərin beynəlxalq hüququn tələbinə tam uyğun olduğunu bildiririk".

Qazaxıstan Parlamenti Senatının sədr müavini Jakip Asanov bildirib ki, seçkilər zamanı gizli səsvermə üçün bütün şərait və azadlıq təmin edilmişdi.

Türkiyə parlamentinin üzvü İsmayıl Özdemir isə Azərbaycan ictimaiyyətini demokratik seçkilərə görə təbrik edib və seçkinin demokratik keçirildiyini bəyan edib. O bildirib ki, Qarabağ fəthi İlham Əliyev vətəndaşlardan seçkidə aldığı səsle bütün Avropaya sözünü dedi.

Türkiyə Parlamentinin nümayəndə heyətinin rəhbəri Şamil Ayrım prezident seçkisi ilə bağlı müşahidələrinin nəticələ-

rinə dair keçirdiyi brifinqdə bildirib ki, seçki böyük xalq coşğusu ilə keçib və xalqın əksəriyyəti İlham Əliyevə səs verib: "Azərbaycan ilk dəfə bütöv Azərbaycan ərazisində səs verdi. Onların böyük əksəriyyəti Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə səs verdilər. Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsi, ardınca antiterror əməliyyatı ilə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdi. Azərbaycan xalqının dəstəyi ilə İlham Əliyev sülh prosesinin icrasına nail olacaq. Biz hər zaman Azərbaycanın yanında olacağıq. Azərbaycanın sabitlik içərisində olması heç kimi narahat etməməlidir. Azərbaycan xalqını isə bu seçiminə görə təbrik edirik".

Seçkini müşahidə edən Xəzər Strateji Araşdırmalar İnstitutunun direktoru İqor Korotçenko isə brifinqdə bildirib ki, seçki tam şəffaf təşkil edilib: "Altı seçki məntəqəsində iştirak etdim. Seçicilər də yüksək səviyyədə iştirak etdilər və ölkənin gələcəyinə dair fikirlərini nümayiş etdirdilər. İlham Əliyevin qələbəsi artıq xalqın iradəsi ilə əvvəldən müəyyən olunub. Azərbaycanda keçirilən növbədənəkar prezident seçkisindən sonra Qərbin reaksiyası mənə çox maraqlıdır. Görəsən, Fransa prezidenti Emmanuel Makron və digərləri Azərbaycan xalqını təbrik edəcəklər, yoxsa tənqid edəcəklər? Susacaqlarmı? Onlara tövsiyə edirəm ki, əsassız tənqiddən əl çəksinlər. Azərbaycan xalqı artıq gələcəyə doğru inamlı addım atdı".

Qırğızıstan MSK sədrinin müavini Tançtık Şaynarov, Malayziya Senatının sədr müavini Nur Cazlan Mohammed, Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Aleksey Juravlyov, Rusiya Dövlət Dumasının beynəlxalq münasibətlər komitəsinin sədrinin müavini Aleksey Çepa, Azərbaycan-Rusiya Dostluq Qrupunun üzvü, millət vəkili Aleksandr Yuşenko, Ukrayna nümayəndə heyətinin rəhbəri,

dostluq qrupunun həmsədri Valeriy Kolyux, Özbəkistan Respublikası Senatının komitə sədri Odiljon İminov, İraq parlament nümayəndə heyətinin rəhbəri Cabbar Al-Çnani, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş katibi Can Min və digər müşahidə qruplarının nümayəndələri seçkinin yüksək səviyyədə, demokratik şəraitdə keçirildiyini rəylərində ifadə ediblər.

Mətbuat Şurası isə dünən seçkilərdə jurnalistlərin, medianın fəaliyyəti barədə açıqlama yayıb. Açıqlamada bildirilir ki, seçki günü Mətbuat Şurasında yaradılmış "qaynar xətt" rejimi səsvermə başlayan andan bitənədək jurnalistlərin ixtiyarında oldu. Jurnalistlər seçki günü özlərinin peşə vəzifələrini heç bir maneə olmadan, tam sərbəst şəkildə həyata keçirdilər. Əlamətdar məqam ondadır ki, istər Mərkəzi Seçki Komissiyası, istər Medianın İnkişafı Agentliyi, istərsə də ayrı-ayrı dövlət qurumları media fəaliyyətinin müxtəlif təzahür formalarına səlahiyyətlərdən irəli gələn həssas münasibət göstərdilər. Onların operativ yanaşmaları yanlış ictimai rəyin formalaşmasının qarşısının alınması, cəmiyyətin düzgün yönləndirilməsi baxımından əhəmiyyətli oldu: "Mətbuat Şurası yekunda belə nəticəyə gəlir ki, 7 fevral prezident seçkisi həm təbliğat-təşviqat kampaniyası dövründə, həm də seçki günü medianın prosesini işıqlandırması, onun qanunauyğun fəaliyyətinin, bütövlükdə media azadlığının, informasiya əldə etmək hüququnun təminatı baxımından bütün beynəlxalq standartlara və Azərbaycan qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun şəkildə keçirildi.

Ümumən, seçkilərin informasiya təminatı yüksək səviyyədə reallaşdı. Ən əsası, Azərbaycan mediası prosesin müxtəlif aspektlərinin təqdimatında yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirdi".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsəvat"

Fevralın 9-da Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakim Fikrət Əliyevin sədrliyi ilə Müdafiə Nazirliyinin mənimləməyə görə tutulmuş Maliyyə və Büdcə İdarəsinin sabiq reisi general-mayor Nizami Məmmədov və digərlərinin cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırmaları davam etdiriləcək. Nizami Məmmədovla yanaşı müttəhimlər kürsüsünə Hərbi Hava Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin sabiq reisi, polkovnik Cəlal Kazımov, Quru Qoşunların Maliyyə İdarəsinin reisi Bayram Bayramov və Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Maliyyə Xidmətinin sabiq reisi Vüsal Əlizadə çıxarıblar.

Musavat.com xəbər verir ki, sonuncu iclasda hərbi hissələrdən birində maliyyə xidmətinin reisi işləmiş Faiq Zeynalov şahid qismində ifadə vermişdi. 3 hərbi hissədə maliyyə xidmətinin reisi işləmiş şahid demişdi ki, Müdafiə Nazirliyinin Maliyyə və Büdcə İdarəsindən hərbi hissənin şəxsi heyətinə sərf olunması üçün tələb olunan vəsaitdən əlavə xərclər istəyib.

“Mən bu vəsaiti əldə etmək üçün idarəyə yazmışam. Əlavə vəsait istəmişəm. Həmin vəsait də hesabıma köçürülüb. Amma baş idarədə bundan xəbərləri olmayıb”, - deyə şahid bildirmişdi.

Demişdi ki, 3 hərbi hissədə maliyyə yoxlaması zamanı 629 min manat ziyan müəyyən olunub. Həmin məbləğlə razılaşmayıb. Sənədlər məhv edildiyi üçün məbləğin azaldılması mümkün olmayıb: “Mən özüm ilk hərbi hissədən sənədlərin bir neçəsini

100 milyonluq oğurluqda suçlanan generalın məhkəməsidir

Şahidlər nələri deyir, nələr deyəcəklər?

tapıb maliyyəçilərə təqdim etdim. Onlar da araşdırdı, sonra məbləğin şişirdilmiş hissəsini sildilər”.

Şahid ifadəsinin davamında göstərib ki, işlədiyi ikinci hərbi hissədə ziyan

429 min manat yazılıb: “Bu məbləğlə bağlı sənədləri də taparaq yoxlamamı aparana verdim. Sübut edə bildim ki, 60 min manat hərbi hissəyə xərclənib. Araşdırıldı, sonra 60 min manat qeyd

olunan vəsaitdən çıxarıldı”.

Şahid qeyd edib ki, ikinci hərbi hissədə maliyyə xidmətinin reisi vəzifəsində olan zaman onun fəaliyyətini Bayram Bayramov yoxlayıb: “Bayram müəllim

2020-ci ilin dekabrında yoxlamaya gəlmişdi. Vətən mühərribəsindən yeni çıxmışdıq. Bayram müəllim fəaliyyətimə dərinədən yoxlamadı. Ümumilikdə 200 min manat ziyan müəyyən edildi. Bayram müəllimlə gələn yoxlamamı aparana 80 min manat verdik. Bayram müəllim özünə çatan pulu götürmədi”.

Faiq Zeynalovun sözlərinə görə, 2021-ci ildə Müdafiə Nazirliyinin Maliyyə və Büdcə İdarəsinin təftiş şöbəsinin reisi Rafael Xələfov, Hüseyn Paşayev və İsmayıl Rəsulzadə hərbi hissəyə təftişə gəliblər: “Onların apardığı təftişdən sonra yeyintini çox çıxarmışdılar. Rafael Xələfov mənə Nizami müəllimlə hədələdi və dedi ki, külli miqdarda yeyintiye yol veribsen, yeyinti çoxdur, terroristənsən. Sonda külli miqdarda yeyinti olmasını müəyyən

etdilər. Mən 194 min manatlıq vəsaitin xərclənməsi barədə sənəd təqdim etsəm də, nəzərə almadılar. Rafael Xələfov mənə 170 min manat istədi. Sonradan restoranda Rafael Xələfov və Bayram Bayramovla birlikdə görüşdük. Orada çantanın içində 100 min manatı Bayram müəllimin yanında stolun üstünə qoydum. Pul Rafael Xələfova çatdı. Daha sonra Bayram müəllim vasitəsilə Rafael Xələfova 60 min manat da göndərdim”.

Şahid deyib ki, sonuncu hərbi hissədə aparılan yoxlama zamanı 6 min 300 manat ziyan müəyyən edilib. Onun sözlərinə görə, ümumilikdə ittihamda göstərilən vəsaitin 130-135 min manatı onun tərəfindən mənimlənilib. Dövlətə vurmuş olduğu ziyanın ödənilməsinə çalışır və yaxın müddətdə bir hissəni ödəyəcək.

Tərəflərin suallarına cavab verən Faiq Zeynalov deyib ki, pulların mənimlənilməsindən hərbi hissə komandirlərinin xəbərləri olmayıb: “Düzdür, hərbi hissənin maliyyə vəsaiti ilə bağlı hərbi hissə komandirinə ancaq şəxsi heyətə aid olan vəsaitləri məruzə etmişik. Oğurladığım pulları gizlətməmişəm”.

□ **E.MƏMMƏDLİYEV, “Yeni Müsavat”**

Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması niyə yubanır?

Vəkil hesab edir ki, Avropa Məhkəməsinə göndərilən şikayətlərin azaldılması üçün bu vacibdir

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin sədri yanvarın sonlarında 2023-cü il üçün illik hesabatını və statistikanı təqdim edib. Azərbaycan AİHM-ə göndərilən şikayətlərin sayına görə ölkələr arasında ilk 10-luqdadır.

AİHM-in 2023-cü ilin yekunlarına dair hesabatında deyilir ki, AİHM-in bütün ölkələrdən icraata götürdüyü işlər 2022-ci ildə 45,500 olub. 2023-cü ildə bu rəqəm 34,600-a enib. Azərbaycana aid icraata götürülən işlərin sayı isə 24 faiz artıb. AİHM-in aidiyyəti hökumətlə kommunikasiya, yeni rəy mübadiləsi etdiyi işlərin sayı ümumilikdə 2022 və 2021-ci illərlə müqayisədə azalsa da, Azərbaycanla kommunikasiya edilən işlərin sayında əhəmiyyətli artım qeydə alınıb. 2023-ci ildə Azərbaycanla kommunikasiya edilən şikayətlər 613 olub, halbuki bu rəqəm 2022-ci ildə 237 idi. Ekspertlərə görə, problem ondadır ki, siyasi səbəblərdən AİHM-də bəzən Azərbaycandan gələn şikayətlərə qərəzli yanaşırlar. Bu günlərdə Azərbaycan nümayəndə heyətinin hüquqlarının bərpə edilməsi olduğunu deyən dövlət başçısı İlham Əliyev xəbərdarlıq edib ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinin hüquqları bərpə olunmayaacağı təqdirdə, Azərbaycan tərəfindən də Avropa Şurası və Avropa İnsan Haqları

Məhkəməsinə iştirak məsələsinə yenidən baxılacaq. Bu hələ zamanın işi olsa da, indi əsas sual həm də budur ki, dünyada AİHM-ə göndərilən şikayətlərin sayı azalır, Azərbaycanda isə artır. Maraqlıdır, Azərbaycanda Avropa Məhkəməsinə şikayət edənlərin sayı niyə artır?

Vəkil Əsəbəli Mustafayev “Yeni Müsavat”a deyib ki, son illərdə Azərbaycan məhkəmə sistemində müəyyən dəyişikliklər var və bu dəyişikliklərin qarşısında illərdə nəticəsi görüncə: “Məsələn, son illərdə Azərbaycan məhkəmələri bəraət hökmləri çıxarmağa başlayıblar və belə hökmlərin sayı illərlə artır. Bu işlərin hamısı nəticə etibarilə Avropa Məhkəməsinə göndəriləcək işlər idi. Ancaq o işlər üzrə bəraət verildiyi üçün Avropa Məhkəməsinə şikayətlər göndərilmədi. Məhkəmə nə qədər qanunun aliliyi prinsipini rəhbər tutacaqsa, o qədər də qanuni və ədalətli hökmlər çıxarılaçaq. Bu isə Azərbaycandan Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə göndərilən şikayətlərin sayında özünü göstərəcək”.

Vəkil bildirib ki, Azərbaycan hökuməti Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilən qərarların icrasında maraqlı olmalıdır: “Çünki qərarlar icra edildə ictimaiyyət, məhkəmələr, istintaq məlumatlı olur. İstintaqda bilirlər ki, apardıqları iş üzrə Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi qərar qəbul edib və hökumət də qərarı icra edib. İstintaqda da qanunsuzluğa görə qulaqburması verilir. Bu da istər-istəməz məhkəməni, istintaqı maraqlı edəcək ki, qərəzli, qanunsuz, ədalətsiz, qeyri-obyektiv iş aparmasınlar. Məcbur olacaqlar qanunla işləməyə səy göstərsinlər. Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin qərar-

ları sözsüz icra edilməlidir”.

Vəkil deyib ki, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin Azərbaycana və digər ölkələrə qarşı çıxardığı qərarlar presedent hüququ yaradır: “Presedent hüququnu məhkəmələrə, xüsusilə istintaqa öyrətmək lazımdır. Məhkəmələrdə presedent hüququ, Avropa Konvensiyası ilə bağlı müəyyən təlimlər keçirilir. Hətta hakimləri Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə təcrübəyə göndərirlər. Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi tərəfindən qəbul olunmuş qərarları məhkəmələrdə yayırlar. İstintaq isə bu məsələlərdən tamamilə kənarda qalıb. Məhkəmələrə baxışa hüquq mühafizə orqanlarından - DİN-dən, DTX-dan, pro-

kurorluqdan sənədlər göndərilir. Məhkəmələrə həmin orqanlardan göndərilən sənədlər istər-istəməz bir təzyiq vasitəsidir. Hüquq-mühafizə orqanı məhkəməyə ittihamı göndərir və sonra da nəzarət edir ki, görək bu iş necə baxıldı. Prokurorluq ittiham göndərir, özünün ittihamçı prokurorları vasitəsi ilə nəzarət edir. Bu cür nəzarət faktiki olaraq məhkəmələrə təzyiqdır. Ona görə də Azərbaycanda istintaq orqanlarının təkmilləşdirilməsinə çox böyük ehtiyac var”.

Vəkil deyib ki, bu ehtiyac illərdir ki, çox açıq şəkildə hiss olunur və Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə göndərilən şikayətlərin sayının artmasına da bu məsələ çox

ciddi təsir edir: “İstintaq orqanları daha müstəqil olmalıdır. İstintaq hüquq-mühafizə orqanlarının nəzarətindən çıxmalıdır. İllərdir ki, Azərbaycanda Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması müzakirələri aparılır. Azərbaycanın qonşu dövlətlərinin hər birində Vahid İstintaq Komitəsi var. Bütün işlər Vahid İstintaq Komitəsində aparılır. Prokurorluq orqanı yalnız ittihamçı kimi çıxış edir. Bu da məhkəmələri hüquq-mühafizə orqanlarının təsirindən xilas edir. Vahid İstintaq Komitəsi kimsənin sifarişilə işləmir. Yaradıldığı ölkənin parlamentinə tabe olur. İcra strukturlarının məhkəmələrə təsir imkanları azalır. Hakimlərin müstəqilləşməsi Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılmasından keçir. Vahid İstintaq Komitəsi yaradılsa, komitəyə hüquq-mühafizə orqanlarından sənədlər prokurorluq vasitəsi ilə göndəriləcək. Lakin bu halda prokurorluq orqanı həmin səbəblərə görə məsuliyyət daşıyır. Vahid İstintaq Komitəsi yaradılsa, ittiham aktına prokurorluq imza atmıyacaq. Prokurorluq da, Vahid İstintaq Komitəsi də müstəqil olacaq. Vaxtı çoxdan çatıb ki, Azərbaycanda da Vahid İstintaq Komitəsi yaradılsın. Vahid İstintaq Komitəsi yaradılacağı təqdirdə, əminəm ki, qəbul olunan qərarların böyük əksəriyyəti qanuni və əsaslı olduğu üçün onlardan şikayət verilməyəcək. Azərbaycanda qanunun aliliyinin təmini üçün bu məsələ nəhayət ki, həllini tapmalıdır”.

□ **E.MƏMMƏDLİYEV, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanda müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingenti ilə bağlı məlumat boşluğu yaranıb. Rusiya Müdafiə Nazirliyi sülhməramlı qüvvələrinin fəaliyyətinə dair gündəlik informasiya bülletenin yayılmasını dayandırıb.

Əgər əvvəllər informasiya bülletenləri gündəlik yayımlanırdısa, sonuncu dəfə missiya ilə bağlı xəbər Rusiya Müdafiə Nazirliyinin rəsmi saytında yanvar ayının 9-da yerləşdirilib. Həmin məlumatda sülhməramlı kontingentin Qarabağ iqtisadi rayonu ərazisindəki 18 müşahidə məntəqəsində tapşırıqların icrasını davam etdirdiyi bildirilir.

Azərbaycan Ordusu antiterror tədbirləri keçirdikdən sonra sülhməramlılar çox rahat formada öz missiyalarını həyata keçirirlər. Nə onların qarşısına çıxan, nə də hərbi hissələrinin qarşısında piket keçirən var. Ancaq qanun çərçivəsində Azərbaycan dövlətinin müvafiq qurumları ilə birgə müəyyən məsələlərdə iştirak edirlər. Ekspertlərə görə, proseslər onu göstərir ki, 2025-ci ildə Rusiya sülhməramlıları ərazini tərk edəcəklər. Çox güman ki, Rusiya sülhməramlılarının bölgədə qalma müddətini üçtərəfli bəyanatda göstərilən zaman qədər uzatmağa çalışacaq. Bu o deməkdir ki, daha minimum 15 ay Qarabağda qala bilərlər. Çünki deyəcəklər ki, hansısa təzyiqin nəticəsi olaraq Rusiya ərazini daha tez tərk edir. Rusiya Ukrayna müharibəsi bitirsə, sülhməramlıları tez çıxara biləmi? Ermənilərin qayıdacağına ümidləri qalıbmı?

Deputat Vüqar İsgəndərov Azərbaycanın bu məsələdə milli maraqlar nəyi tələb edirsə, ona uyğun da addımlar atacağını bildirdi: "44 günlük Vətən müharibəsinin şanlı qələbəmizlə bitməsinin sonucunda üçtərəfli bəyanat imzalandı. Bu bəyanatın tələblərindən biri rus sülhməramlılarının Qarabağa yerləşdirilməsi idi. Həmin müddətdən bu zaman qədər Rusiya sülhməramlılarının orada fəaliyyəti zaman-zaman öz missiyalarına uyğun şəkildə olmayıb və bu da Azərbaycan Prezidenti, rəsmilərimiz tərəfindən tənqid olunub. Bu da təbii. Çünki tarix boyu rusların daim Cənubi Qafqazda böyük maraqları olub. Bu maraqlar çərçivəsində Rusiya bu bölgədə öz aktivliyini daim qoruyub saxlamağa çalışıb. İndi dünyada təbii ki, yeni siyasi palitra formalaşdırılır. Rusiyanın özü artıq xeyli zamandır ki, Ukrayna

cəbhəsində arzu etdiyi nəticələri əldə edə bilməyib. Düzdür, məqsədlərinə çatmaq üçün istədiyi zamanda olmasa da, mərhələli şəkildə hədəfləri uğrunda müəyyən uğurlar qazana bilir. Ukrayna

dünyada cənab Prezidentlə bir siyasətçi imici formalaşdırıb ki, hamı qəbul edir ki, o nəyi deyirsə edir. İlham Əliyev həm də Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi özünün dünyagörüşünü, bir çox

şeyi 2025-ci ildə getməlidirlər. Sual yaranı bilər, əgər bilərlər ki, gələn il onsuz da getməlidirlər, niyə indidən bunu etməlidirlər? Özlərinə görə bunu indidən etməməklə düz edirlər. Çünki hər an hər şeyin də olmasa, nəyinsə dəyişiləcəyinə ümid bəsləyirlər. Ona görə də vaxtın bitməsinə gözləyirlər ki, bəlkə xeyirlərinə nəse dəyişdi və onlar burada qala bildilər. İstəni-

Sülhməramlılar

Qarabağda "qınına" çəkildi

Moskva 2025-dən tez getməyəcək, hətta...

nani faktiki olaraq, çox çətin bir duruma salıb. Eyni zamanda Qərbi də çətin durumla üz-üzə qoyub. Rusiyanın qısa zamanda çökməsi, iqtisadi durğunluq yaşaması, ordusunda kaos və.s kimi gözləntilər özünü doğrultmadı. Putin bir daha lider kimi onu göstərdi ki, ölkə daxilindəki bütün məsələlərə nəzarət edə bilir və dünyanın gözlədiyi qədər zəif deyil. İndiki zamana baxsaq, Azərbaycan 2023-ci ilin 19 sentyabrında həyata keçirdiyi lokal antiterror əməliyyatları ilə bütün ərazilərində suverenliyini bərpa etdi. Olduğumuz yerdə daha da möhkəmlənirik. İndiki vəziyyətə baxsaq, Rusiya müdafiə naziri müavininin sülhməramlılarla bağlı son paylaşımını öne çəke bilərik. Sülhməramlıların fəaliyyətləri xeyli dərəcədə məhdudlaşıb. Artıq Xankəndi və ətraf ərazilərə də hərbiçilərimiz nəzarət edir. Bu məsələdə rus sülhməramlılarına bir ehtiyac qalmayıb. Onların zaman-zaman postlarının bağlanması, saylarının azalması dediklərimizə bariz nümunədir. Digər məsələ onların vaxtından tez ərazilərimizi tərk etməsidir. Bu məsələ vaxtaşırı müzakirə olunur. Burada əsas olan iki ölkənin öz aralarındakı münasibətdir. İmzalanmış sənədlərə iki dövlətin də başçısı sadıqlıq nümayiş etdirib. Azərbaycan Prezidentinin "Sözümüz imzamızdır" fikirləri deyilənlərin bariz sübutudur. Artıq

liderlərdə olmayan keyfiyyətlərini, qətiyyətini, daxili və xarici siyasətdəki uğurlarını zaman-zaman bütün dünyaya sübut edib. Bilirsiniz ki, rus sülhməramlılarının müdirlərinin baş çatmasına 6 ay qalmış müddətin uzadılıb-uzadılmaması ilə bağlı məsələyə baxılır. Düşünürük ki, bunların hər biri Azərbaycanın milli maraqları nəzərə alınmaqla öz həllini tapacaq. İndiki halda rus sülhməramlılarının orada qalması Azərbaycan Prezidentinin öz imzasına etdiyi hörmətdən irəli gəlir. Artıq bu məsələnin Ermənistanla bir aidiyyəti də qalmayıb. Azərbaycanla Rusiya arasında olan bir məsələyə çevrilib. Zaman-zaman ayrı-ayrı kanallarda dövlətlər arasında bu məsələ müzakirə olunur. Zamanı çatanda mütləq rəsmi Bakı milli maraqlarımız nəyi tələb edirsə, həmin qərarı verəcək. Hamımız əmin olmalıyıq ki, bu qərar Azərbaycanımızın, xalqımızın mənafeyi və rifahı üçün ən doğru qərar olacaq".

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli əmindir ki, rus sülhməramlıları gələn il Qarabağı tərk edəcəklər: "Rus sülhməramlılarının Azərbaycan torpaqlarında qalmasının artıq mənası itib. Rus hərbiçilərinin ərazimizdə məşğul olduqları iş həqiqətən qalmayıb. Sadəcə, boş vaxt keçirməklə vaxtlarının sonunu gözləyirlər. Ruslar anlayırlar ki, uza-

lən halda 2025-ci ildə rusları göndərməliyik".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov bu məsələdə tam fərqli mövqeyə sahibdir. O, sülhməramlıların qalmasının tərəfdarıdır: "19-20 sentyabr antiterror əməliyyatından sonra ermənilərin yaşadığı yerləri könüllü şəkildə kütləvi tərk etmələrindən sonra əslində Rusiya sülhməramlılarının bölgədə qalmasına heç bir zərurət yoxdur. Gələn il Rusiya sülhməramlıları dislokasiya olunmuş əraziləri tərk etməlidir. Ancaq narahatlıq doğuran məqam Moskvanın həmin vaxtadək regiondan sülhməramlıları çıxarmaq üçün hansı şərtləri irəli sürəcək. Bu şərtlər Azərbaycanın milli və dövlət maraqlarına zərər vura biləmi? Adətən ruslar daxil olduqları bölgələrdən çıxmırlar. Moldova və Gürcüstan təcrübəsi var. Baxmayaraq ki, Qarabağ iqtisadi rayonunda "qarşıdurma tərəfləri", "hansısa etnik qrupun hansısa təhlükəsizlik problemləri" kimi bəhanələr yoxdur. Rəsmi Moskva da dəfələrlə bəyan edib ki, Qarabağdakı Rusiya sülhməramlıları ilə bağlı məsələ yalnız Bakı ilə razılaşdırılmalıdır. Bu ilk baxışdan bizim üçün məqbul sayıla bilər. Ancaq danışıqlarda şərtlərin nədən ibarət olması aydın təsəvvür yaratmağa tam imkan vermir. Düşünürəm ki, Ukraynadakı proseslərin gedişi də öz təsirini müəyyən mənada göstərəcək.

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Putin amerikalı jurnalistlə müsahibədə nələr deyib?

Prezident Vladimir Putinin amerikalı jurnalist Taker Karlsonla müsahibəsi bu şəhər-fevralın 9-da dövlət başçısının saytında dərc olunmalıdır. Bunu Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov bildirib. "Bu müsahibə cümə günü şəhər dərc olacaq, biz vaxtı dəqiqləşdirəcəyik. Rusiya Federasiyası Prezidentinin saytında həm videoformatda, həm də tam transkript rus və ingilis dillərində dərc olunacaqdır".

Peskov vurğulayıb ki, müsahibə Karlsonun resurslarında çıxandan sonra Kremlin saytında dərc olunacaq.

Mətbuat katibi bildirib ki, Kremlin sözügedən müsahibəyə reaksiya ilə bağlı konkret gözləntiləri yoxdur. "Burada heç bir konkret gözlənti ola bilməz. Aydındır ki, reaksiya çox müxtəlif olacaq. Müxtəlif reaksiyalar o deməkdir ki, bununla tanış olublar".

Dmitri Peskovun sözlərinə görə, amerikalı jurnalist Taker Karlson Moskvaya gəldikdən və prezident Vladimir Putindən müsahibə alandan sonra onun Rusiyanın müdafiəsinə ehtiyacı yoxdur. Çünki jurnalist özünü müdafiə edə bilər. "Karlsonun bizim müdafiəmizə ehtiyacı varmı? Mən belə düşünürəm. Düşünürəm ki, o, özünü müdafiə edə bilər. ABŞ-da tamamilə sağlam olmayan qüvvələrlə yanaşı, orada sağlam səslər də var. Ona görə də biz izləyəcəyik. Dünyada mümkün qədər çox insanın Rusiya dövlətinin başçısının dünyagörüşü və baxış bucağı ilə necə tanış olması bizim üçün vacibdir".

Peskovun sözlərinə görə, jurnalist Taker Karlsonun mövqeyi ənənəvi anqlo-sakson mediasının mövqeyindən fərqlidir.

MSK müharibə əleyhdarını qeydə almadı

Rusiya Mərkəzi Seçki Komissiyası müharibə əleyhdarı olan Boris Nadejdini prezident seçkisində namizəd kimi qeydə almaqdan imtina edib.

Komissiya təsdiqlənmiş 60 min imzadan Nadejdini dəstəkləyən 9147 imzanı etibarsız hesab edib. MSK qeyd edib ki, o cümlədən 1767 imza toplayanın notarial qaydada təsdiq edilmiş siyahıda olmaması səbəbindən, 995 imza toplayanın məlumatları siyahıdakı məlumatlardan fərqli olduğuna görə 858 imza Daxili İşlər Nazirliyinin yoxlaması əsasında etibarsız hesab edilib.

Bundan əlavə, MSK-nın məlumatına görə, Nadejdin üçün toplanan imzalar arasında 11 ölmüş şəxsin imzası tapılıb ki, bu da "toplanan imzaların bütün həcmının etibarlılığına şübhə yaradır".

Mərkəzi Seçki Komissiyası həmçinin Rusiya Kommunistləri Partiyasının prezidentliyə namizədi Sergey Malinkoviçin seçkilərdə qeydiyyatdan keçməsinə rədd edib. Onun 8979 etibarsız imzası olduğu müəyyən edilib. Malinkoviç MSK-nın qərarına etiraz etməyəcəyini bildirib. MSK-nın sədri Ella Pamfilova ona "uğurlu siyasi həyat" arzulayıb.

Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinin mühasibi olmuş Zərifə Abbasovanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir. Z. Abbasovaya qarşı 1 milyon manata yaxın vəsaitin mənimsənilməsi ittihamı irəli sürülüb.

Məhkəmədə üzə çıxan faktlar onu deməyə əsas verir ki, Abbasovaya qarşı irəli sürülən ittiham kifayət qədər əsaslı deyil, ittihamı şübhə altına alan tutarlı faktlar var.

Bes necə olub ki, 3 nəfərin imzası ilə Azərbaycan Beynəlxalq Bankından çıxan 1 milyon manata yaxın vəsaitə görə təkə onu məsuliyyətə cəlb edəblər?

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əhməd Quliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesin gedişatı, ittihamla bağlı Zərifə Abbasovanın fikirlərini öyrənmişik.

Abbasovanı nədə ittiham edirlər?

İttihamla görə, Zərifə Abbasova 2017-2022-ci illər ərzində Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyində mühasib vəzifəsində işləyərək nümayəndəliyin bank hesabında olan pul vəsaitlərini nağdlaşdırıb, saxta ödəniş tapşırıqları vasitəsilə müxtəlif vaxtlarda vəsaitləri öz əmək haqqı kartına köçürərək təşkilatə məxsus 983 min 254 manatı mənimsəyib. İstintaq sənədlərinə görə, qeyd olunan pul vəsaitini Zərifə Abbasova müxtəlif vaxtlarda Beynəlxalq Bankın bankomatlarından çıxarıb.

Məhkəmədə ittihamla münasibət bildiren Zərifə Abbasova özünü qismən təqsirli bilib. Deyib ki, nümayəndəliyə məxsus 46 min 700 manat vəsaiti müalicə xərclərinə sərf edib.

Zərifə Abbasova Bakı Dövlət Universitetinin riyaziyyat fakültəsini bitirib, 1 may 2008-ci ildən Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinə mühasib vəzifəsinə təyin edilib. Deyir ki, nümayəndəliyin əvvəlki illərində əksər maliyyə əməliyyatları nağd şəkildə aparılıb. Bu ödəniş üsulu ilə Avropa İttifaqının nümayəndəliyi 2019-cu ilin dekabrına qədər davam edib. Onun sözlərinə görə, Avropa İttifaqının mühasibat sistemi tam online struktura malikdir. Yeni bütün aparılan əməliyyatlar 3 elektron imza ilə (viza) həyata keçirilib. Hər hansı bir əməliyyatı 2 imza olmadan tək imza ilə sisteme salmaq və yaxud təsdiq etmək qeyri-mümkündür: "Mühasib olaraq, hər hansı bir tranzaksiyanı sisteme salmaq və onun ilkin qeydiyyatını aparmaq mənim vəzifəm idi. 2022-ci ilin sentyabrında mən son dəfə Brüsselə ezamiyyətə getmişdim. Və oradan qayıdandan sonra, 7 oktyabr 2022-ci ildə mənə təcili işdən uzaqlaşdırıldı və çox qəti surətdə artıq-əskik danışmamaq şərti ilə tezliklə işə qaytaracaqlarına söz verdilər. Lakin Baş Pro-

kurorluğun Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsində başlayan sorğulardan anladım ki, mənə əsas təqsirləndirilən şəxs qismində göstərib və bütün "aşkar" olunan qeyri-rəsmi əməliyyatların məsuliyyətini üzərimə atıblar. Gözləmədiyim halda aldığım zərbə çox ağır oldu - mən iflic keçirdim, xəstəxanaya düşdüm, aylarla müalicə aldım. Hələ də sol gözümde assimetriya hiss olunur. Buna baxmayaraq, halsız vəziyyətdə məhkəmə qarşısına çıxdım və saysız-hesabsız ifadələr verdim. Məhkəmədə də, istintaqda da demişəm ki, çalışdığım nümayəndəlikdə mənə 50 min manata yaxın pul verməlidirlər. Ana olmaq arzusu ilə müalicəm üçün həmin 50 min manatın yazılı surətdə müraciət etməklə mənə verilməsini xahiş etmişdim. Lakin mənə öz pulumu vermədilər. Məcbur olub müalicə xərcləri üçün mənə ödənməli olan məbləğ civarında vəsaiti götürmüşəm. Həmin pulu da mənimsəmək niyyətim olmayıb. Bunu nümayəndəliyin rəhbərliyi də bildirdi.

Zərifə Abbasova bildirib ki, müalicəsi üçün borc olaraq götürdüyü 46 min 700 manat cəmi vəsaiti müalicələrinə xərcləyib: "Qalan 936 min 554.02 manat məbləğindən xəbərim yoxdur, çünki onu birbaşa rəhbərliyə təhvil vermişəm. Təlimatları birbaşa onlardan almışam. Dediym kimi, onların sistemdə elektron imzası olmadan mən heç bir maliyyə əməliyyatını sistemdə tamamlaya bilməzdim, bu texniki baxımdan imkansız idi".

"İşçi müdiriyyətə hədə-qorxu gəlib ki, ya buna izahat verin, ya da Brüsselə yazacaq"

Zərifə Abbasova işin bu nöqtəyə gəlməsinin səbəbini də açıqladı: "Əməkdaşlardan biri masamın üzərindən bir sənədi görmüşdü. Həmin sənədi mən və Zoltan Szalai imzalamışdıq. Bütün baş verənlər də əməkdaşın o bank sənədini görməyindən başladı. Dediym sənədlər üzərindən həmin işçi müdiriyyətə hədə-qorxu gəlib ki, ya buna izahat verin, ya da Brüsselə yazacaq. Bu məlumatı mən baş mühasib cənab Olivier Klemensatdan öyrəndim. O, mənə demişdi ki, sən niyə sənədləri masanın üstündə unutmusan? Mən cavab verdim ki, onlar Zoltana imzaya verilmişdi, deməli, o, imzadan sonra onları mənim masama geri qoyub. Uzun müzakirələrdən sonra mənə işdən müvəqqəti olaraq uzaqlaşdırmaq, bu işi yayındırmaq və yenidən mənə işə qaytarmaq qərarı verdilər. Szalai mənə tapşırırdı ki, artıq-əskik danışma, biz tezliklə bu işi bağlayıb səni işə qaytaracağıq. Mənim idarədən borc götürdüyüm məbləğdən şəxsən baş mühasib cənab Olivier Klemensatın xəbəri var idi, onlar həmin məbləğ civarında məsuliyyəti üzərimə götürməyi tapşırırdılar".

Al-nin Bakı ofisindəki yeyinti - müdhiş cinayət dosyesi

Nümayəndəlikdə mühasib olmuş Zərifə Abbasova özünü qismən təqsirli bilir, amma qalan pullar...

Bakıdakı nümayəndəlik yoxlanıbsa, o qədər pul necə mənimsənilib?

Zərifə Abbasova bildirib ki, ona ittiham son 5 illik dövr üçün verilib. Guya 5 il ərzində ittihamda qeyd olunan məbləği mənimsəyib. Onun sözlərinə görə, əslində bu mümkünsüzdür: "İşlədiyim dövrdə hər ildə 6 dəfə onlayn yoxlama olub. Yeni Avropa İttifaqının Belçikada olan baş ofisinin Ex-post-kontrol şöbəsi tərəfindən təsadüfi seçim nəticəsində seçilmiş ödənişlərin və onlara aid olan müvafiq sənədlərin birbaşa Avropa İttifaqının baş ofis sistemindən yoxlanılması aparılırdı. Son yoxlama 2022-ci ilin iyul ayında aparılmışdı. Hər 4 ildən bir, Avropa İttifaqının Baş Ofisinin Ex-post-kontrol şöbəsinin inspeksiya bölməsindən, auditorlardan ibarət olan müvafiq qrup Bakıya gəlib yerində mənə mənə işlədiyim sistemi, həm mövcud olan bütün sənədlərin yoxlanılmasını aparırdılar. Yoxlamaların nəticələri (yoxlama aktları) Avropa İttifaqının Baş ofisi tərəfindən hazırlanırdı və nümayəndəliyə də bir nüsxəsi göndərilirdi. Son yoxlama 2019-cu ilin fevral ayında aparılmışdı. Hər ilin əvvəlində, Avropa İttifaqının Belçikada olan baş ofisi tərəfindən, nümayəndəliyin bank hesabı olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankına sorğu göndərərək, onlardan nümayəndəliyə məxsus olan bank hesablarındakı keçmiş ilin dekabr ayının 31-nə kimi son balansları təqdim etməyə tələb edirdilər. Son sorğu 2022-ci ilin yanvar ayında göndərilmişdi. Bu yoxlamala-

rın nəticələri haqda Baş Ofisdə məlumatlar var. Əgər 5 il ərzində mənimsəmələrə yol verilseydi, təbii ki, bu faktlar yoxlamalar zamanı üzə çıxardı".

"Həqiqətin üzə çıxması mümkünsüz hala gəlib"

Zərifə Abbasova istintaq üçün maraqlı ola biləcək bir məqama da toxunub: "Pandemiya dövründə evdən işlədiyim müddət ərzində nümayəndəliyin rəhbərliyinə göndərdiyim hesabatları saxlamışdım. Üzləşdiyim haqsız təqibdən sonra kompüterimdə bu məlumatların olmasını xatırladım. Mənim öz tərəfindən keçirilən hesablamalara görə, nağdlaşdırılan pullardan cəmi 46 min 700 manat mənim şəxsi müalicə ilə bağlı xərclərimi təşkil edib. Avropa İttifaqının mühasibatlığında mənə məxsus olan 27 min 640 avro və mənim iş otağında şəxsi dolabımda olan 6 min civarındakı vəsait götürdüyüm pulu tam ödəyir. Lakin bütün bu faktların aşkar olunmasına və mənim hüquqlarımı müdafiə edən vəkil cənab Ələvsət Abasovun yuxarıda göstərilən faktların yenidən yoxlanılması üçün vəsatətlərin Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi təmin etdi, lakin səbəbsiz şəkildə icra etmədi. Halbuki, sadəcə, 2 vəsatət üzrə addımlar atılsa, bütün verdiyim ifadələr öz təsdiqini tapacaq.

Həmin vəsatətlər bunlardır:

1. Azərbaycan Beynəlxalq Bankına Avropa İttifaqına hər il Baş Ofisin müraciət-

ləri əsasında göndərilən hesabatların məhkəmə sorğusu əsasında alınması (Həmin hesabatları almaq üçün vəkili bank sorğu verdi. Bankdan bildirildi ki, həmin sorğu məhkəmədən göndəriləcəyi təqdirdə verilə bilər).

2. Bankdan alınan sənədlərlə mənim aşkar etdiyim hesabatların üzərindən yeni yoxlamanın (müstəqil auditin) keçirilməsi.

Məhkəmə hər iki vəsatəti qəbul etsə də, bunu etmək niyyətində deyil deyərək həqiqətin üzə çıxması da mümkünsüz hala gəlib".

"Mənim iştirakımla yeni bir yoxlamanın keçirilməsi nə qədər çətin bir qərardır?"

Zərifə Abbasova deyir ki, 6 noyabr 2023-cü il tarixində Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinə rəsmi müraciət göndərib. Müraciətində son illərdə apardığı əlavə hesabatların və iş dolabında aşkar olunmuş şəxsi pullarının - 6 min manat civarında pulun kime verildiyi barəsində məlumat istəyib: "Onların məhkəməyə göndərdiyi cavabda belə bir hesabatların olmaması və mənə məxsus olan pulun mənə geri qaytarılması haqqında yazılıb. Halbuki bu hesabatlar həmişə olub və pulun qaytarılması üçün ən azı təhvil-təslim aktının mövcud olması zəruridir. Mənim üçün daha bir ağır məqam odur ki, mənə imza saxtalaşdıraraq bank sənədlərinin hazırlanmasında ittiham edəblər. Halbuki belə bir ağır təqsirləndirmə üçün vacib olan bütün məsuliyyəti

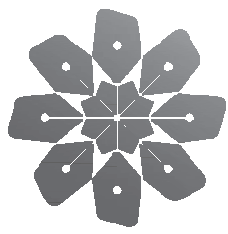
şəxslərin imzalarının eksperti-zası keçirilməli idi. Bunları nəzərə alaraq, həmin tərtib olunmuş ittiham aktının əsasında mənə 10-14 il azadlıqdan məhrum edə bilərlər. Bu səbəbdən, mənim iştirakımla yeni bir yoxlamanın keçirilməsi nə qədər çətin bir qərardır? Azərbaycan vətəndaşı olaraq, belə bir ədalətsiz və bir tərəfli yanaşmanı bu səviyyədə olan dövlət qurumundan gözləmirəm. Mən həqiqətin üzə çıxmasını, konkret əməlimə qiymət verilməsi üçün bir daha xahiş edirəm ki, məhkəmə ədalətli qərar verə bilməsi üçün Azərbaycan Beynəlxalq Bankına sorğu verib nümayəndəliyin illik hesabatı və 2017-ci ildən 2022-ci il 31 dekabr tarixlərinə olan maliyyə balansının sonucları barədə Brüsselə göndərilən aktların nüsxələrini alsın. Çünki vəkili cənab Ələvsət Abasovun eyniməzmunlu sorğusuna bankdan cavab verildi ki, məhkəmənin bu haqda sorğusuna cavab verilə bilər.

"Ədalət naminə, həqiqətin üzə çıxması üçün iştirakımla audit yoxlaması keçirilsin"

Bir daha xahiş edirəm ki, ədalət naminə, həqiqətin üzə çıxması üçün iştirakımla audit yoxlaması keçirilsin. Tərəfimdən tərtib olunan sənədlər tədqiq olunsun. Həmin sənədləri məhkəməyə təqdim etmişik. Məhkəmə sənədləri qəbul edib. Lakin həmin sənədlər üzrə əlavə yoxlama aparılması barədə vəsatət qəbul olunmayıb.

Mənə sənədlərin saxtalaşdırılması ittihamı verilib. Guya nümayəndəliyin rəhbəri Peter Mixalko və müşaviri Zoltan Szalainin imzaları saxtalaşdırılıb. Lakin imzaların saxta olması barədə ekspertiza rəyi işdə mövcud deyil. Qanunla işə ekspertiza rəyi olmadığı təqdirdə, mənə ittiham verilə bilməzdi. Fakt odur ki, mən 46 min 700 manat cəmi vəsaiti müalicələrimə xərcləmişəm və bunu da inkar etmirəm. Həmin vəsaiti də qaytarmağa hazıram. Qalan 936 min 554.02 manat məbləğindən xəbərim yoxdur. Həmin məbləği kim götürübse, o şəxslər müəyyən edilsin və onlar məhkəmə qarşısında cavab versinlər".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

“Dini etiqad azadlığı haqqında” Qanunun 8-ci maddəsində İslam dininə aid ibadət yerlərinə və ziyarətgahlara təyin olunmuş din xadimlərinin hər beş ildən bir attestasiya edilməsi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda “İslam dininə aid ibadət yerlərinə və ziyarətgahlara din xadiminin təyin olunması, attestasiyası və tutduğu vəzifədən azad edilməsi Qaydası”nda attestasiyanın keçirilməsinin təşkili, eləcə də Attestasiya Komissiyasının üzvləri və imtahan edilən din xadimlərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı bəndlərə yer verilib”.

Bu fikirləri Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Dini qurumlarla iş üzrə şöbəsinin müdiri Cahandar Əlifzadə (tnz.az) deyib. “Ümumiyyətlə, hər sahədə olduğu kimi, dini sahədə də kadrların peşə bacarıqları və biliklərinin qiymətləndirilməsi, eyni zamanda inkişaf etdirilməsi vacib məsələlərdəndir. Attestasiyalar da problemlərin öyrənilməsi və aradan qaldırılması, eləcə də kadr hazırlığı prosesi istiqamətinin müəyyənləşdirilməsində vacib alətlərdəndir. Təcrübə göstərir ki, din xadiminin bacarıq və biliklərinin zəif olduğu yerlərdə dinlə bağlı neqativ tendensiyalar daha çox yayılır. Belə hallardan xüsusilə də, radikal dini qruplar yararlanmağa çalışırlar”, - deyər qurum rəsmisi əlavə edib. O deyib ki, qaydaya əsasən, attestasiyanın keçirilməsi məqsədilə komitədə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi, Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu və Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondunun

nümayəndələri, habelə mü-təxəssislər daxil olmaqla, 9 nəfərdən ibarət Attestasiya Komissiyası yaradılmalı, həmçinin attestasiyadan keçəcək din xadimlərinə imtahanın başlanılmasına ən gec 1 ay qalmış bu barədə məlumat verilməlidir. Artıq komitə sədri tərəfindən Attestasiya Komissiyasının tərkibi təsdiq olunub. Attestasiya olunacaq din xadimlərinə müvafiq məlumat verilir. Onların imtahanı mart ayının 4, 5 və 6-da Qafqaz Müsəlmanları İdarəsində keçiriləcək.

Bəs görəsən, dindarlar bu mərhələdən üzuağ çıxma biləcəklərmi? Zaman-zaman bir sıra sahələrdə keçirilən attestasiyalar narazılıqla qarşılanıb. Həkimlərin, müəllimlərin müxtəlif şəkildə imtahan edilməsini bir çoxları uğursuz addım kimi dəyərləndirir, bunun hər hansı faydasının olmadığı bildirilir. Bəs dini sahədə necə olacaq, faydası olacaqmı? Dindarlar özləri buna dözümlülük, tolerantlıq nümayiş etdirəcəklərmi?

Din və tolerantlıq

ÜSAVAT
N 25 (8398) 9 fevral 2023

Martda dindarların attestasiyası keçiriləcək

Rəsul Mirhəşimli: “Bir din xadimi insanları qane edəcək bilik səviyyəsinə malik olmasa...”

Dini məsələlər üzrə mü-təxəssis, araşdırmaçı jurnalı Rəsul Mirhəşimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, din xadimlərinin attestasiyası uzun illərdir həyata keçirilir: “Başqa sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də neqativlərin olması təbiidir. Lakin hər dəfə çalışmaq lazımdır ki, bu qüsurların aradan qaldırılması, heç olmazsa, azaldılması üçün işlər görülsün. Çünki dini sahə çox həssas sahədir. Bir din xadimi

mi cəmiyyətdə elə mövqeyə sahib olmalıdır ki, insanlar onun biliklərinə və davranışlarına baxdıqda din haqqında neqativ düşüncələrə qapılmasın. Nə qədər “bir insanın davranışlarına görə dinə qiymət vermək olmaz”, deyilsə də, kənardan baxan insanlar dinin təməl prinsiplərini din xadiminin hansı ictimai çəkiyə sahib olmasında görür. Nümunəvi din xadimi cəmiyyətdə digər insanlar üçün ideal insan olmalıdır. Başqaları

ilə müqayisədə yüksək dini savadı, müsbət cəhətləri ilə tanınan, bilikləri və davranışları ilə cəmiyyətə nümunə göstərməlidir. İnsanları inan-dırmaq üçün dərin bilikli şəxslər hər zaman hörmətlə qarşılanıb. Din xadimləri də təkə dini sahədə deyil, ilahiyyat təhsili ilə yanaşı, fəlsəfə, tarix, sosiologiya, psixologiya və təhsil sahələrində də biliyə malik olmaq olmalıdır. Çünki din xadimi daim insanlar ilə ünsiyyətdə olur, cəmiyyəti

yəti maraqlandıran sualları cavablandırır. Bir din xadimi insanları qane edəcək bilik səviyyəsinə malik olmayan-da, insanların dinə güvəni azalır. Ən təhlükəli hal isə odur ki, bu zaman insanlar din adına sui-istifadə edənlərin dediklərinə inanır”.

R.Mirhəşimli əlavə edib ki, din xadimləri bu adın məsuliyyətini dərk edərək, gözəl əxlaqə malik olmalıdır: “O, işində, davranışında və əməlinə İslam dininin buyurduğu əxlaqi keyfiyyətlərə malik olmalıdır. Mənəvi zəifliyi olan şəxs din xadimi ola bilməz. Bütün bu sadalananlardan başqa, ən əsası isə din xadimi öz dövlətini sevən vətəndaş olmalıdır. “Vətəni sevmək iman-dandır” buyruğunu öz həyat fəlsəfəsinə çevirən din xadiminə insanlar xüsusi sayğı ilə yanaşacaq. Bu dünyagörüşü din xadimləri arasında əsas kriteriyaya çevrildikcə, ölkəmizə din adı altında kənar mənfi təsirlərin miqyası da azalacaq”.

Azərbaycan Respublikasının Mədlanın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Dini ada görə Avropa Məhkəməsinə şikayət

Əbül Fədl Azərbaycanda və İranda bu qədər məşhurdur, nə üçün bizdə Əbülfəz və Fazil törəmə kişi adları geniş yayılıb...

Hər bir valideynin uşağa xoşladığı adı vermək hüququ var, təbii ki, əgər bu, məsələn, rəqəmlər toplusu və təhqiramiz sözlər deyilsə. Bir çox ölkələrdə müəyyən məhdudiyyətlər var və bir neçə ildir ki, Azərbaycanda da Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyası yarıdaraq eyni yolla getməyə qərar veriblər.

Bu qadağa, təbii ki, sahiblərinə psixoloji travma yarada biləcək qərribə adlara da daxil idi - Traktor, Bin Laden və s. Amma azərbaycanlı ailələr də övladlarına bu qurumun ölkəmiz üçün qeyri-standart hesab etdiyi adlarla - Lina, Lili, Xanna və s. ad vermək hüququndan məhrum edilib. Tarixi şəxsiyyət, İslamın şəxsiyyəti - Əbül-Fəzl Abbas ibn Əlinin adı da komissiyayı qane etməyib və buna görə də onu övladına vermək istəyən ana Leyla İsmayilzadə Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciət edib.

AYNA mövzu ətrafında Azərbaycan İnsan Hüquqları Mərkəzinin (AİHM) rəhbəri Eldar Zeynalovla həmsöhbət olub.

- “Leyla İsmayilzadə Azərbaycana qarşı” kimi tanınan Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə verilən şikayət barədə nə deyə bilərsiniz?

- Şəxsi və ailə həyatı hüququnun iddia edilən pozulması ilə bağlı Azərbaycana qarşı 17780/18 sayılı bu şikayət işinə bu yaxınlarda Avropa Məhkəməsi tərəfindən baxılıb. 2016-cı ildə şiə müsəlman ailəsində oğlan uşağı dünyaya gəlib. Atası məşhur şiə ilahiyyatçısı Taleh Bağırzadə, anası, bildiyimə görə, seyd qızıdır (Məhəmməd peyğəmbərin nəslindəndir). Onların oğluna tarixi şəxsiyyətin adını vermək istəmələri tamamilə təbiidir. Bunun üçün şiələrin hörmət etdiyi İmam Əlinin oğlunun adını - Əbul-Fədl Abbası (azərbaycanca variantda - Əbülfəzl Abbas) seçdilər.

Adın başlanğıcı, yəni Əbul Fədl - “Fədlin atası” mənasını verən və atanın oğlu Fəzlə (Fazil) fəxr etdiyini göstərən künyədir (ərəb adının bir hissəsi). Bir-birini adla deyil, künyə ilə çağırmağı ərəblər hörmət və ehtiram əlaməti hesab edirlər. Çox vaxt künyə nəsillər tərəfindən miras alınır və adın bir hissəsinə çevrilir. Bu künyəni daşıyan ilk tanınmış şəxslər Məhəmməd peyğəmbərin əmisi - Əbül-Fədl Abbas ibn Əbdül-Muttalib idi. Abbasilər sülaləsindən olan Bağdad xəlifəsi - Əbül-Fədl Cəfər əl-Mütəvəkkil Əlallah və eyni sülalədən olan Qahirə xə-

lifəsi - Əbül-Fədl əl-Mustain də məlumdur. Amma şiələr arasında ən hörmətli, əlbəttə ki, Aşura günü İmam Hüseynin (ə) səhabələri arasında öldürülən İmam Əlinin oğlu və Kərbəla şəhidlərindən olan Əbül Fəzl Abbas ibn Əlidir (647-680). Əhvalatda deyilir ki, İmamın düşərgəsi düşmən tərəfindən mühasirəyə alınıb və onun camaatının

lənəti - Əbül-Fədl əl-Mustain də məlumdur. Amma şiələr arasında ən hörmətli, əlbəttə ki, Aşura günü İmam Hüseynin (ə) səhabələri arasında öldürülən İmam Əlinin oğlu və Kərbəla şəhidlərindən olan Əbül Fəzl Abbas ibn Əlidir (647-680). Əhvalatda deyilir ki, İmamın düşərgəsi düşmən tərəfindən mühasirəyə alınıb və onun camaatının

(həmçinin qadınlar və uşaqlar da var idi) suları qurtarıb. Əbül Fəzl Abbas suyu çatdırmağı öhdəsinə götürdü, Fərat çayına keçib su qabını su ilə doldurdu. Lakin Yezidin tərəfdarlarının hücumuna məruz qaldı və onlarla döyüşdə hər iki qolunu itirdi. Sonra su cürdəyini dişlərinə sıxaraq daşımaq istədi, ancaq cürdəyi ox deşdi və su çıxdı. Əbül Fədl Abbas Aşura günü, İmam Hüseyn və onun səhabələri Kərbəla döyüşündə şəhid olanda, aldığı yaralardan vəfat etdi.

Bu hadisədən aydın olur ki, niyə Əbül Fədl Azərbaycanda və İranda bu qədər məşhurdur, nə üçün bizdə Əbülfəz və Fazil törəmə kişi adları geniş yayılıb. Düzdür, Əbülfəzlin ilkin variantı ən azından müstəqillik bərpa olunandan sonra qeydə alınmayıb. Bu səbəbdən tövsiyə olunan adlar siyahısına daxil edilməyib və Azərbaycan Nazirlər Kabineti yanında Terminologiya Komissiyası 2016-cı ilin sentyabrında valideynlərə övladına bu adı qoymağa icazə verməkdən imtina edib.

Uşağın atası həbsxanadadır, buna görə də onun razılığı ilə anası məhkəməyə müraciət

etdi və bütün səlahiyyətli orqanlardan keçdi. Sonra əlavə olaraq məlum oldu ki, “Dövlət dili haqqında” Qanuna zidd olaraq, ad dövlət dilində yazılmayıb. Komissiya “Əbülfəz” adını kifayət qədər azərbaycanlı hesab etsə də, “Əbülfəzl” etirazlara səbəb olub. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 12 may 2011-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş qaydaya istinadla daha bir arqument “uşağın mənafeyinə xələl gətirə bilən, cinsi və ya uşağı istehzaya məruz qoya bilən, onun mənafeyinə uyğun olmayan” addan istifadəyə qadağa qoyulması olub. Məhkəmə hesab edib ki, Kərbəla şəhidinin adı tələffüzünə görə uşağın maraqlarına cavab verməz.

Məncə, Əbülfəzl adını tələffüz etmək Əbülfəzdən çətin deyil. Və sonra uşağı tibbi müayinədən keçirmək üçün İrana getməyi planlaşdıran uşağın anası pasport almaq üçün uşağa daha sadə Abbas adını verməyə razılaşaraq səhv etdi. Bundan sonra Ali Məhkəmə bildirdi ki, valideynlərin xahişi ilə uşağa onların istədikləri ad verildiyi və onun doğum sənədləri alındığı üçün ailə həyatı hüquqlarının pozulması halı yoxdur. Belə bir şəraitdə Avropa Məhkəməsi Ali Məhkəmənin hərəkətlərini özbaşınalıq kimi tanıya bilməzdi.

Artıq illərdir ki, marketlərdə saxta endirimlərlə insanların aldadılması narazılıqlara səbəb olur, ekspertlər bununla bağlı tənqidi fikirlər səsləndirirlər. Amma hər hansı əməli tədbirlərin görülmədiyinin şahidi oluruq. Qarşıda bizi yenə 14 fevral, 8 mart və Novruz kimi bayramlar gözləyir. İnsanlar yaxınlarını hansısa şəkildə təbrik etmək, hədiyyələrlə sevindirmək istəyir, bu zaman işə işbazların tələsinə düşürlər.

Belə ki, əksər geyim mağazalarının vitrinlərində endirimlərlə bağlı elanlarla, çox vaxt da “ŞOK” endirim 70 faiz endirim yazaraq mağazalar alıcıları cəlb etməyə nail olurlar. Amma insanlar əksər vaxtlarda aldadıldıqlarını, bəzi mağazalarda “endirim” qiymətlərinin həddən artıq şişirdildiyini deyirlər. Görünən isə odur ki, yüksək məbləğə satılan geyimlərin sonradan 70 faiz endirimlə satılan o mallar elə endirim qiyməti ilə satılan dəyərde olur. Sadəcə olaraq, mövsüm başlayanda 3-4 dəfə artıq qiymətə satış çıxarılır, mövsüm bitəndən sonra isə həmin geyimlər dəfələrlə

Bayramlar gəlir - "əndirim tələləri"ndən necə qorunmalı?

Ekspertlər əhalini diqqətli olmağa çağırdı: "Saxta endirimlərlə qarşılaşmısınızsa..."

lacaq hüquqlarının pozulması var. Qeyd edirəm ki, Nazirlər Kabinetinin 80 sayılı qərarı var. Həmin qərara görə, malların üzərində dükanın maddi məsul şəxsinin möhürü olmaqla qiymət sənədləri olmalıdır. Bunlar isə adi kağıza yazılmalı deyil. Rəsmi bir sənəd olmalıdır, istehlakçı baxıb görsün ki, qiymət əvvəl necə olub, indi necədir. "İstehlakçının hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanuna görə, istehlakçının hüququ istənilən sənədlə qorunmalıdır. İstehlakçının, həmçinin ilkin qiymət

bədə hüquqlarından istifadə edib malların ilkin və rəsmi qiymət sənədlərini tələb etməlidir: “Belə yerlər boykot edilməlidir və biz istehlakçı boykotu ilə malların üzərindəki sənədləri təmin edə bilərik. Eyni zamanda insanlar aldadılıqlarını bildikdə, İqtisadiyyat Nazirliyinin 195 nömrəsinə zəng vuraraq şikayət etsinlər”.

Marketing və ictimaiyyətə əlaqələr üzrə konsultant Səfər Aslanov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a

Ekspert əlavə edib ki, endirimlərin edilməsinin başqa bir səbəbi FIFO (First in first out) prosesi ilə bağlıdır: “Bu saxlama müddətinin bitməsinə az qalmış məhsulların anbardan xaricini sürətləndirilməsi üçün həyata keçirilən prosesin tezləşdirilməsi üçündür. Bu, kifayət qədər normal prosesdir. Lakin saxlanma müddəti bitmiş məhsulların satışı yolverilməzdir. Kommersiya təşkilatlarının fəaliyyəti müxtəlif qanunlarla tənzimlənir. Endirim kampaniyalarına gəlcə, bu, reklam haqqında qanunun tələblərinə müvafiq olmalıdır. Sadələdiyiniz qeyri-qanuni hallara yol verən təşkilatlar anamlıdır ki, isə təhlükəli olan etimad biznesin əsas sütunudur. Müasir istehlakçı aldadılma mövzusunda güzəşt etmir. Bu onun növbəti davranışına ciddi təsir edir. İstehlakçılar isə öz hüquqlarının pozulması ilə qarşılaşdıqları zaman müvafiq dövlət təşkilatlarına şikayət edə bilərlər”.

Vəkil Turan Abdullazadə də mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini açıqladı: “İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 428.1-ci maddəsinə əsasən, əmtəələr, işlər və xidmətlər haqqında, yaxud onların istehsalçıları (icraçıları, satıcıları) haqqında tamah məqsədi ilə bilə-bilə yalan məlumatlardan reklamda istifadə etməyə görə - fiziki şəxslər iki yüz manatdan beş yüz manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər səkkiz yüz manatdan min iki yüz manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər dörd min manatdan altı min

Bu məhsullar yenə bahalaşacaq

Ötən il bir çox ərzaq məhsulunun qiymətində 2022-ci ilə nisbətən bahalaşma müşahidə olundu. Belə ki, qiymət artımı daha çox xaricdən istehlak olunan məhsullarda özünü göstərrib. Məsələn, 2023-cü ildə günəbaxan yağıının satış qiyməti 2022-ci ilə nisbətən 59 faiz bahalaşıb. Bəs görəsən, bu bahalaşma tendensiyası 2024-cü ildə də davam edəcəkmiki?

Mövzu ilə bağlı Yenisabah.az-a danışan iqtisadçı-ekspert Akif Nəsirli ərzaq məhsullarındakı qiymət artımının bu il də davam edəcəyini deyib:

"2024-cü ildə ötenilki bahalaşma davam edəcək. Bu nə xarici faktorlardan, nə də digər səbəblərdən asılı deyil. Əslində dünyada bir çox ərzaq məhsullarının qiymətində ucuzlaşma gedir. Məsələn, son 1 ildə dünya bazarında bitki yağlarında ucuzlaşma müşahidə olunur. Lakin bu, Azərbaycanın daxili bazarına təsir etmir. Çünki ölkəmizdə tədarüklə bağlı inhisarlaşma hökm sürür. Ona görə də bu il həm yağlarda,ət məhsullarında və bəzi digər məhsularda bahalaşma gözlənilir. Ola bilsin ki, yay aylarında gözlənilən bolluq bahalaşmanı nisbətən zəiflədəcək, amma bahalaşmanın dayanması mümkün deyil".

manatadək məbləğdə cərimə edilir.

Həmin məcəllənin 447-ci maddəsinə əsasən, istehlakçıların hüquqlarının pozulmasına, yəni: mal satan və ya əhaliyə xidmət göstərən şəxslər tərəfindən malın (xidmətin) ölçüsünə, çəkisinə, hesabına, habelə istehlak xüsusiyyətinə və ya keyfiyyətinə dair istehlakçıların az miqdarda aldadılmasına görə - fiziki şəxslər üç yüz əlli manatdan beş yüz manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər min beş yüz manatdan iki min manatadək məbləğdə, hüqu-

❑ **Afaq MİRAYİQ,**
“Yeni Müsavat”

ucuz qiymətə satılır...

Bizdə niyə real endirimlər olmur və ya əhali buna inanmır? Qanun saxtakarlıq edən marketlər haqda nə cəza nəzərdə tutur?

Mövzu ilə bağlı **istehlakçıların hüquqlarının müdafiəçisi Eyyub Hüseynov** "Yeni Müsavat"a deyib ki, bu cür endirim kampaniyaları müştərini qapıdan içeri salmaq üçün edilən "tələ"dir: "Bundan sonra istehlakçı malı götürür, deyirlər ki, mal endirimdə deyil. Bəzən də endirimdə olmayan malı endirimdə olan malın yanına qoyurlar, istehlakçı malı götürür, kassada növbəsi çatanda görür ki, mal endirimdə deyilmiş. Azərbaycanda istehlakçı hüquqları yaxşı qorunmadığından bu problem yaşanır. Bu cür endirim kampaniyaları ilə bağlı tez-tez şikayətlər alınır. Biz bu gün həqiqəten də mağaza və ticarət obyektlərində 70-80 faizə qədər endirim elanları görürük. Yaxud istehlakçıları cəlb etmək üçün "dükan bağlanırsa" sözləri yazılır, lakin aylarla həmin mağaza bağlanmır. Burada isteh-

sənədlərini tələb etmək hüquqları vardır. Təəssüflər olsun ki, Azərbaycanın əmtəə bazarında 95 faiz mallar üzərində belə bir qiymət sənədi yoxdur. Bu vəziyyət hazırda böyük problem olaraq qalır. Digər narahat doğuran məsələ isə endirim kampaniyası ilə satılmış malın istehlakçının tələbini ödəmədiyi zaman keyfiyyətsiz olursa, mağazalar qaytarılan malı qəbul etmirlər. deyirlər ki, bunu endirim kampaniyası ilə almissınız. "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanunun 15.1 və 15.2 bəndində endirim kampaniyasında satılmış malların qaytarılmaması barədə heç bir müddəə yoxdur. Bu da birbaşa istehlakçı hüququnun pozulması deməkdir. Bu anormal vəziyyətin iki mühüm səbəbi var. Birincisi, cəmiyyətdə istehlakçı siyasətinin düzgün formalaşmamasıdır. İkincisi isə istehlakçı maarifçiliyinin aşağı səviyyədə olmasıdır".

Ekspert əlavə edib ki, istehlakçı hər hansı bir yerdə endirim kampaniyası ilə rastlaşarkən, ilk nö-

dedi ki, endirim kampaniyalarının tətbiq edilməsinin müxtəlif səbəbləri ola bilər: “Kampaniyaların keçirilməsində məqsəd müəyyən məhsul qrupuna olan tələbi yüksəltməkdir. Kampaniya anlayışı müəyyən məhdudiyyətin tətbiqi ilə bağlıdır. Ən geniş yayılmış məhdudiyyətler isə müddətlə və ya məhsulun sayı ilə bağlıdır.

Kommersiya müəssisəsi səbəbsiz yerə tez-tez endirimlər etdiyi zaman istehlakçıda qiymətin süni qaldırılması ilə bağlı təəssüratın yaranması normaldır. Qiymətlərin ilkin olaraq yüksək olması və zamanla aşağı enməsi ilə "Qaymağın alınması" adlı proseslə bağlıdır. Məhsulun həyat tsiklinə və eləcə də bazarda gedən digər proseslərə müvafiq olaraq qiymətin enməsi mümkündür. Misal kimi, eyni kateqoriyadan olan yeni məhsulun bazara çıxarılması, növbəti mövsüm üçün kolleksiyanın gəlişi və ya əvəzləyici məhsul tərəfindən təzyiqin edilməsi buna səbəb ola bilər".

Bassağlıği:

Almaz Bayramova Natiq Bayramova həyat yoldaşı
Pərişan xanımın
vaxtsız vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin
hüzünlə başsağlığı verir.

Azərbaycan məhsullarının dünyanın ən böyük elektron ticarət platforması olan "Alibaba" vasitəsilə ticarətinə başlanıla bilər. Bu məsələ iqtisadiyyat nazirinin birinci müavini Elnur Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin ötən həftə Çinə reallaşan səfəri zamanı müzakirə olunub.

Iqtisadiyyat Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Çinin nəqliyyat vasitələri istehsal edən müəssisələrin rəhbərliyi ilə görüş keçirib, zavodların istehsal fəaliyyəti ilə tanış olub. Görüşlərdə ölkəmizin əlverişli biznes mühiti və investorlar üçün yaradılan imkanlar barədə məlumat verilib. "Alibaba" şirkətinin Qloballaşma Ofisinin rəhbərliyi ilə görüşdə Azərbaycan məhsullarının "Alibaba" elektron ticarət platformasında satışa çıxarılması məsələləri müzakirə olunub.

Azərbaycan nümayəndə heyəti həmçinin Pekin şəhərində yerli məhsullarımızın tanındığı, "Made in Azerbaijan" brendinin nümayiş etdiyi Azərbaycan Ticarət Evinə olub.

Qeyd edək ki, Alibaba.com 190-dan çox ölkədən təchizatçı və alıcılara xidmət göstərən aparıcı global topdansatış bazarlarından biridir. "Alibaba" ilk olaraq 1999-cu ildə Çin istehsalçıları xaricdəki alıcılarla əlaqələndirmək üçün B2B e-ticarət portalı kimi yaradılıb. 2003-cü ildə xidmət C2C e-ticarət bazarı olan "Taobao" və 2008-ci ildə brendlərə və onlayn pərakəndə satışa yönəlmiş B2C onlayn ticarət platforması olan "Tmall"ı almaqla genişləndirib. Rəqəmsal təklifləri təminləmək üçün qrup alışı və flaş satış veb saytı "Juhuasuan" 2010-cu ildə istifadəyə verilib.

31 mart 2023-cü il tarixində başa çatmış maliyyə ili üçün "Alibaba Group" təqribən 868,69 milyard yuan həcmində konsolidə olunmuş gəlir açıqlayıb. Bu, təxminən 126,49 milyard ABŞ dolları deməkdir.

Ümumilikdə, "Alibaba Group"un gəlirinin ən böyük hissəsi Çindəki e-ticarətdən əldə edilir, çünki şirkət məlumatları 2023-cü ildə segment üzrə 582,73 milyard yuan gəlir göstərir. Həmin il Çində pərakəndə elektron ticarət şirkətinin gəlirinin 65 faizini təşkil edib.

Beynəlxalq pərakəndə ticarətin illik gəliri 49,9 milyard yuan olub. Həmin il Alibaba Qrupunun xalis mənfəəti əvvəlki ildəki 47 milyard yuana qarşı 65,57 milyard yuan olub.

Alibaba-nın Çin pərakəndə satış bazarlarında hər il təxminən 903 milyard aktiv alıcısı qeydə alınır.

bilərik. Növbəti beş il ərzində şirkətin mənfəətinin ildə orta hesabla 22,8 faiz artacağı gözlənilir.

2 fevral 2024-cü il tarixinə "Alibaba Group Holding Limited"-in cari kapitallaşması 1,59 trilyon dollar təşkil edib.

Resurs 230 ölkənin satışlarını əhatə edən ən bö-

malı yenidən yüksək qiymətə satmaq üçün istifadə edirlər.

Alibaba.com geyim və dəftərxana ləvazimatlarından tutmuş əlvan metallara və ərintilərə qədər 40-dan çox kateqoriyada yüz milyonlarla məhsul təqdim edir. Saytla işləyən təsdiqlənmiş təchizatçılar Alibaba

sine nələr vəd edir? "Alibaba"-dan istifadə edərək bizneslə məşğul olmaq ilk növbədə Asiyadan, həm də Avropa və Amerikadan tərəfdəşlər tapmaq imkanındır. Bu platformada kiçik məişət mallarından tutmuş fabriklər üçün dəzgahlara qədər demək olar ki, hər şey satılır və alınır.

Onu da qeyd edək ki, "Alibaba"-dan yalnız məhsul satışı vasitəsilə deyil, sadəcə, vasitəçiliklə də böyük gəlir əldə etmək mümkündür. Və artıq Azərbaycandan yüzlərlə şəxs bu yolla böyük gəlirlər əldə edir. **Bu barədə "Yeni Məşavət"-a danışan Bakı sakini bildirir ki, "Alibaba" ilə alverə başlayan-da 2-3 min dollar sərmayəsi olub:** "İlk vaxtlar ən az sayda malların alverinə başladım - "Alibaba" topdansatış platformasıdır, orada bəzən ən aşağı satış həddi yüz min nüsxə təşkil edir. Mənim ilkin

Azərbaycan məhsullarının "Alibaba"da satışı - niyə bu qədər gec?

Bu platforma yerli sahibkara geniş imkanlar açmağa bilər, sadəcə...

Qeyd etmək lazımdır ki, "Alibaba" B2B (biznesdən biznesə) resursdur, yəni istehsalçılar, idxalçılar və topdansatış distribyutorları üçün platformadır.

COVID-19 pandemiyası "Alibaba"-ya ciddi uğur gətirib. Mart minimumundan 2020-ci ilin oktyabrına qədər onun səhmləri 90 faiz bahalaşmış.

2020-ci ilin oktyabr-dekabr ayları arasında şirkətin gəliri 2019-cu ilin son rübündən 37 faiz artaraq təxminən 33,9 milyard dollara çatıb. "Alibaba Group"-un xalis mənfəəti il ərzində 1,5 dəfə artaraq 2020-ci ildə 12,17 milyard dollar təşkil edib. 2020-ci ilin nəticələrinə görə saytın aktiv istifadəçilərinin sayı 779 milyon nəfər təşkil edib ki, bu da 2019-cu ilə müqayisədə 22 milyon nəfər çoxdur. Mobil aktiv istifadəçilərin aylıq auditoriyası 824 milyon nəfərdən 902 milyon nəfərə yüksəlib.

Buna əsaslanaraq, "Alibaba" biznesinin böhrandan sonra uğurla bərpa olunduğu qənaətinə gələ

yük beynəlxalq platformadır. "Alibaba"-nın əsas rəqibləri "Amazon", "Ebay", "Tradekey", DTAD, "Europages" kimi e-ticarət platformalarıdır. Belə nəhənglərlə uğurla rəqabət aparan Çin saytının güclü tərəfləri regionda ucuz işçi qüvvəsi, yaxşı düşünülmüş tövsiyə alqoritmləri və trafik axınlarının optimallaşdırılmasıdır.

"Alibaba Group"-a məxsus Aliexpress pərakəndə, Alibaba.com isə topdansatış platformasıdır. Birinci halda, hər kəs malları pərakəndə və ya kiçik topdansatışda ala bilər. İkinci halda isə malları birbaşa təchizatçıdan toplu olaraq almaq, yaxud satmaq mümkündür. Satılan malların miqdarını, dəqiq qiymətini satıcı müəyyən edir. Alibaba.com yalnız təxmini qiyməti göstərir.

Ümumiyyətlə, sayt b2b sektoruna və təşkilatlar arasında ticarətə, böyük miqdarda məhsulların tədarükünə yönəlib. Yeni ondan müxtəlif ölkələrdən topdansatış alıcılar öz vətənlərində

tərəfindən xüsusi markerlərlə qeyd olunur ki, bu da yoxlanılmamış şirkətlərdən alış riskini azaldır. Həmçinin şirkət profilində müəssisə, onun istehsal gücü, dövryyəsi və s. məlumatlar mütləq əksini tapır.

"Alibaba" təchizatçıları hətta kiçik partiyalarla mal tədarük edən kiçik şirkətlərlə də əməkdaşlığa hazırdırlar. Sayt təklif olunan malların keyfiyyətinə onlar müştərilərə çatmadan əvvəl nəzarət etmək imkanı yaradır.

"Alibaba"-da həmçinin dropshipping sxeminə uyğun işləmək mümkündür. Bu o deməkdir ki, anbar saxlamadan və çatdırılma üçün məsuliyyət daşımadan başqasının malını satmaq mümkündür, çünki təchizatçı onu birbaşa müştəriyə göndərir və vasitəçi marja ilə qazanır. "Dropshipping" həm əsas biznes sxemi, həm də ideyaların sınaqdan keçirilməsi üsulu kimi faydalı ola bilər.

"Alibaba"-da Azərbaycan məhsullarının ticarətinin başlanması ölkə bizne-

Azərbaycanlı sahibkar bu qrupun imkanlarından istifadə edərək, öz məhsullarının demək olar ki, bütün dünyadakı alıcılara təqdim edə bilər. Bu, çox nəhəng bir bazara çıxış deməkdir. Bu bazarda mal satmaq üçün bir sıra nüansları mütləq nəzərə almaq zəruridir. İlk növbədə nəzərə alınmalı məsələ budur ki, Asiya istehsalçıları istehsal xərclərinin aşağı olması səbəbindən onların məhsulları aşağı qiymətlərlə təklif olunur. Azərbaycan istehsalçısı öz məhsulunu, tutalım, Çindəki həmkarından ucuz təklif etməsə, çətin ki, alıcı tapa bilsin. Bu halda, onun əsas silahı keyfiyyət ola bilər. Məlumdur ki, Çin mallarının keyfiyyətinə inam aşağıdır. Bu faktordan yararlanmaq üçün Azərbaycan sahibkara yüksək keyfiyyətli məhsul təklif etməli, eyni zamanda onun platformada reklamını qurmalıdır. Bu iş müəyyən məbləğdə investisiya qoyuluşu tələb edəcək.

Digər məsələ Azərbaycanda istehsal olunan mallara müxtəlif ölkələrdə tətbiq olunacaq rüsumları nəzərə almaqdır. Çünki "Alibaba" satıcı ilə alıcı arasında vasitəçidir - malların çatdırılması zamanı ayrı-ayrı ölkələrdə tətbiq olunan gömrük qaydaları, rüsum dərəcələri və sair detalları satıcı ilə alıcının özü dəqiq-ləşdirməlidir. Buna görə də satıcı-şirkət alıcının malı hansı ölkəyə göndərmək istədiyini nəzərə almalı, üstəlik həmin ölkə ilə Azərbaycan arasındakı mövcud ticarət razılaşmalarından, vergitutma qaydalarından məlumatlı olmalıdır.

kapitalım az olduğu üçün azsayda təklif olunan mallardan başladım. ABŞ-da, Avropada xeyli şəxslərlə tanış oldum. Sonra öyrəndim ki, hətta az kapitalla böyük dəyər də malı sifariş etmək mümkündür. Saytda yalnız satanlar deyil, hansısa mala ehtiyacı olanlar da axtarış elanı yerləşdirir. Belə elanları tapıb, yaxşı satıcılarla əlaqələndirməyə başladım. Gördüm ki, bu, daha rahat və daha çox gəlir gətirir. Tədricən onlayn formada ABŞ-da bir müəssisə qeydiyyatdan keçirdim, onun üzərindən ticarətə başladım. İndi, çox şükür, kifayət qədər gəlirim olur. Bütün qayda-qanunlara əməl edərək işləyirəm, ABŞ xəzinəsinə çatacaq vergiləri vaxtında ödəyirəm".

Həmsöhbətimiz deyir ki, Azərbaycandan "Alibaba", "Allexpress" vasitəsilə mal alıb bura gətirmək böyük çətinliklər yaradır: "O saytlarda burada yaxşı gedə biləcək malların böyük əksəriyyətinə Azərbaycana çatdırılma yoxdur. Əvvəllər olub, qısa müddətdən sonra dayandırılıb. Çünki həmin malların öz idxalçıları var, onların güclü havadarları var. Onlardan kənarda sifariş olunub gətirilən mallar ya ölkəyə tamamilə buraxılmır, ya da aylarla yubadılır. Bu səbəbdən də hər iki sayt çox malların Azərbaycana tədarükünə təminat verə bilmir. Buna görə də həmin malların çatdırılma xərci, məsələn, Gürcüstanla müqayisədə 2-3 dəfə yüksək olur, yaxud ümumiyyətlə, çatdırılma olmur".

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Məşavət"**

MUSAVAT

Son səhifə

N 25 (8398) 9 fevral 2024

İsvetçə milyonlarla "ağıllı" diş fırçasının kiberhücumuna məruz qalıb

Dünyada üç milyona yaxın ağıllı diş fırçası hakerlərin kiberhücumuna məruz qalıb və İsveçə şirkətinə böyük miqyaslı DDoS hücumuna cəlb edilib. Qeyd olunur ki, hücumu məruz qalan şirkətə milyonlarla avro dəyərində ziyan dəyib. Hesabatda çirklənmiş diş fırçalarının konkret markası qeyd olunmur. Bununla belə, onların istifadəçilərinin vərdisləri haqqında məlumatları mobil təbii qırmızı qələm üçün internetə çıxışlarının olduğu qeyd edilib. Dövlətlər "Java" proqramlaşdırma dilində yazılmış qadınların program təminatında boşluq aşkar ediblər.

40 yaşdan sonra arıqlamaq üçün sadə üsul

Dietoloq Nikki Uilyams 40 yaşdan sonra arıqlamağın yollarını açıqlayıb. Mütəxəssisin fikrincə, xüsusilə qadınlar 40 yaşdan sonra sürətlə kilo almağa başlayır. Onun sözlərinə görə, bu, orqanizmin hormonal sisteminin dəyişiklikləri ilə bağlıdır.

"Bütün qadınlar üçün uyğun universal pəhriz yoxdur. Ancaq bəzi qidalar sağlamlığa əhəmiyyətli təsir göstərə bilər. Pəhrizin əsasını tərəvəzlər təşkil etməlidir. Ən yaxşı tərəvəz seçimlərindən bəziləri brokoli, kələm, gül kələm, yarpaqlı göyərtidir. Tərkibi sağlam yağlarla zəngin olan avokado, yağlı balıq, kokos yağı, zeytun yağı, qoz-fındıq kimi qidalara üstünlük vermək lazımdır. Arıqlamaq üçün gündəlik yeməklərinizi dörd əsas yerə bölmək daha yaxşıdır: səhər yeməyi, günorta qəlyanaltı, nahar və şam yeməyi. Yeməklər arasında qəlyanaltıdan imtina etmək daha yaxşıdır. Əsas yeməklər arasındakı fasilələr 5-6 saat olmalıdır".

Hərrac tarixində ən qeyri-adi əşya gözlənilmədiyindən iki dəfə baha satıldı

Böyük Britaniyanın keçmiş baş naziri Uinston Çörçillin (1874-1965) diş protezi hərracda 18 min funt-sterlinqə (38 min manat) satılıb. Bu barədə auksionun təşkil olunduğu "The Cotswold Auction Company"dən xəbər verilib. Bildirilib ki, Çörçill 4 iyun 1940-cı ildə nasist Almaniyası ilə döyüşməyə hazır olması haqqında məşhur nitqi zamanı bu protezdə olub.

Qeyd edək ki, siyasətçi 20-30 yaşları arasında itibütün həyatı boyu dişlərinə ciddi problemlər yaşayıb. Onların bəzilərinə hətta

Son 10 ildə insanları qorxuya salan qasırğalara alimlər yeni kateqoriya ayırdılar

Qasırğa gücünə yeni - altıncı kateqoriya tətbiq edilə bilər. Belə bir təkliflə ABŞ-ın Lourens Berkli Milli Laboratoriyasının alimləri çıxış ediblər. Onların sözlərinə görə, qasırğalar son illərdə çox güclənib və ümumi qəbul edilmiş miqyas onları təsnif etmək üçün artıq kifayət etmir. Qeyd edək ki, qasırğaların intensivliyini qiymətləndirmək üçün küləyin sürətinə əsaslanan "Saffir-Simpson" şkalası istifadə olunur. Birinci kateqoriya üçün bu göstərici 119 km/saat, sonuncu (beşinci) kateqoriya üçün 252 km/saat və yuxarıdır.

Hazırda fırtına üçün maksimum səviyyə beşincidir. Lakin son 10 il ərzində daha şiddətli beş fırtına olub.

Tədqiqatın müəllifləri küləyin gücü 252-309 km/saat olan qasırğaların beşinci kateqoriyaya, daha güclü küləkli qasırğaları isə altıncı kateqoriyaya daxil etmək istəyir. Alimlər bunu global istiləşmə ilə əlaqələndiriblər.

"Saffir-Simpson" qasırğa küleyi şkalasına 6-cı kateqoriya əlavə etmək global istiləşmə səbəbindən böyük qasırğaların artması riski ilə əlaqəli təhlükələr barədə məlumatlılığı artırır, - deyə alimlər vurğulayıblar.

Yekun qiyməti ilkin qiyməti iki dəfədən çox üstələyib. Xatırladaq ki, auksion evi Çörçillin qoyma dişlərini indiyə qədər satışa çıxarılan ən qeyri-adi əşya adlandırır.

Alimlər ideal gündəlik cədvəli açıqladı

Vestminster Universitetinin britaniyalı alimləri müəyyən ediblər ki, səhər tez-dən qalxmamaq və gec yatmaq üçün orqanizmi uyğunlaşdırmaq üçün rahat sayıla bilər. Araşdırmanın nəticələrini "Daily Mail" paylaşılıb.

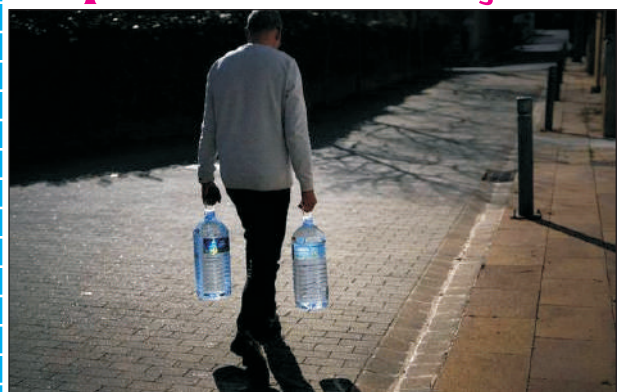
Alimlər qeyd ediblər ki, 5:22 ilə 7:21 arasında oyananlar daha çox stressdən əziyyət çəkirlər. Daha uzun və daha çox yatmaq lazımdır. Ancaq ən yaxşısı səhər yeməyini saat 9:00-dan 14:00-a qədər yeməkdir ki, bədən oyanmağa və yeməkdən həzz almağa vaxtı olsun.

İdman fəaliyyətləri 6:30-dan 8:30-a qədər planlaşdırıla bilər. Eyni zamanda saat 18:00-dan 20:00-dək məşqə icazə verilir. Səhər məşqləri sinir sistemində faydalı təsir göstərir, axşam məşqləri isə əzələlərin qurulmasına kömək edir. Nahar saat 19:00-a təyin edilə bilər. Alimlər xəbərdarlıq edirlər ki, gec yemək qocalıqda qan şəkərinin artmasına səbəb ola bilər. Yaxşı olar ki, yuxunuz sağlam və sağlam olsun.

Bunları bilirsinizmi?

- * Enerjiyə qənaət etmək üçün ofislərinizin temperaturunu qışda 18-20, yayda 24 dərəcə səviyyəsində saxlayın.
- * Ofisi tərk edərsinizsə, kompüterinizi gözləmə rejimində qoymayın, onu tamamilə söndürün.
- * Araşdırmalara görə, ofis bitkiləri daha səmərəli işləməyinizə kömək edə bilər.
- * Enerjiyə qənaət edən lampalar adi lampalara nisbətən 75% az enerji sərf edir və 10 dəfə uzun müddət işləyir.
- * Uyğunlaşma qabiliyyəti ən yüksək olan canlılar siçanlar, tarakanlar və qarğalardır.
- * Qarğalar Polşadan və Amerikanın ən cənub ucundan başqa dünyanın demək olar ki, hər yerində yaşayırlar.
- * Hər birimiz ildə orta hesabla 20 kq balıq yeyirik. Bu rəqəm 50 il əvvəlkindən təxminən iki dəfə çoxdur.
- * Dünyadakı balıq ehtiyatlarının 31%-i həddindən artıq balıq ovu səbəbindən tükənib.
- * Aralıq dənizində qeydə alınmış balıq ehtiyatlarının təxminən 93%-i həddindən artıq balıq ovu səbəbindən tükənmişdir.
- * 800 milyon insan qidalanmaq və ailələrini dolandırmaq üçün balıqdan asılıdır.

2050-ci ilə qədər insanların 91%-dən çoxu su problemi ilə üzləşəcək

Avropalı klimatoloqlar dünya üzrə 10 min su mənbəyinin vəziyyətini tədqiq edərək belə nəticəyə gəliblər ki, 2050-ci ilə qədər onların üçdə biri azot gübrələrindən çirklənmə nəticəsində insanların istifadəsi üçün yararsız olacaq. Nəticədə Yer kürəsində insanların 91%-dən çoxunun təmiz su problemi yaranacaq.

"Biz suyun çirklənməsinin bu əsrin ortalarına qədər global suyun mövcudluğuna necə təsir edəcəyini ilk dəfə təhlil etdik. Hesablamalarımız göstərir ki, bunu nəzərə almaq problemli su təbəqələrinin sayını üç dəfə artıracaq və bunun nəticəsində planet əhalisinin 91%-dən çoxu yaşadığı yerdə (su mənbələrinin təxminən 48%-i) təmiz suya çıxış problemi ilə üzləşəcək", - deyə tədqiqatda bildirilib.

Bu nəticəyə Vageningen Universitetinin dosenti Van Menju başda olmaqla bir qrup avropalı klimatoloq Yer kürəsinin bütün məskunlaşmış qitələrini əhatə edən 10 minə yaxın su mənbələrinin vəziyyətinin hərtərəfli tədqiqindən sonra gəlib. Keçmişdə elm adamları bu hövzələrdə suyun mövcudluğunun necə dəyişəcəyini təxmin etməyə çalışıblar, lakin onların hesablamaları suyun keyfiyyətini nəzərə almadı və yalnız suyun həcmindəki dəyişiklikləri izlədi.

Alimlər bu qiymətləndirmələri ən böyük su mənbələrinin vəziyyəti haqqında mövcud məlumatlarla birləşdiriblər, bu da onlara cari problemli bölgələri müəyyən etməyə və yaxın üç onillikdə onların vəziyyətinin necə dəyişəcəyini proqnozlaşdırmağa imkan verib. Bu hesablamalar göstərib ki, təmiz suya çıxışla bağlı problemlər hazırda su mənbələrinin dördü birini səciyyələndirir və 2050-ci ilə kimi bu rəqəm üçdə birinə qədər artacaq.

Bu problemli su mənbələrinin əksəriyyəti Yaxın Şərq, Cənubi və Şərqi Asiya ölkələrində, həmçinin Şimali Afrika və Avropada cəmləşib. Bu bölgələr bütün su hövzələrinin ümumi sahəsinin təxminən 48%-ni təşkil edir, halbuki Yer kürəsi əhalisinin əksəriyyəti, insanların ümumi sayının təxminən 91%-i onların ərazisində yaşayacaq.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500